

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

**Ziskovost stavebních firem ve vztahu k jejich zapojení na
trhu veřejných zakázek**

Romana Pinkasová

**Diplomová práce
2013**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Romana Pinkasová**
Osobní číslo: **E11532**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Ziskovost stavebních firem ve vztahu k jejich zapojení na trhu veřejných zakázek**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je na vzorku stavebních firem z Pardubického kraje analyzovat vliv míry jejich zapojení na trhu veřejných zakázek na vybrané ukazatele ziskovosti.

Vymezení výzkumného problému a formulace hypotéz
Veřejné zakázky ve stavebnictví
Datový vzorek a jeho tvorba
Kvantitativní analýza vybraných ukazatelů
Formulace hospodářsko politických doporučení

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

- OCHRANA, František. Veřejné zakázky. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2004, 173 s. ISBN 80-861-1979-3.
- OCHRANA, František. Zadávání, hodnocení a kontrola veřejných zakázek: (ekonomická analýza). Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2008, 153 s. ISBN 978-80-86929-46-0.
- ŠUMPÍKOVÁ, Markéta, František OCHRANA a Jan PAVEL. Veřejné výdajové programy a jejich efektivnost: (ekonomická analýza). 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 233 s. ISBN 80-868-6177-5.
- VASU, Michael Lee, Debra W STEWART a G GARSON. Organizational behavior and public management: potřeba změny právní úpravy v EU a v ČR. 3rd ed., New York: Marcel Dekker, c1998, xvii, 403 p. ISBN 08-247-0135-6.

Vedoucí diplomové práce:

doc. Ing. Jan Pavel, Ph.D.

Ústav podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání diplomové práce: 5. listopadu 2012

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2013

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 5. listopadu 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2013

Bc. Romana Pinkasová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce doc. Ing. Janu Pavlovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce. Poděkovat bych chtěla také Mgr. Ondřeji Slavičkovi za jeho čas, ochotu a odbornou pomoc při statistickém zpracování údajů. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu, trpělivost a pochopení.

ANOTACE

Tato práce se zabývá hodnocením ziskovosti firem z oblasti stavebnictví. Analýzou jsou zkoumány dva soubory firem – firmy, které se účastnily v letech 2006 – 2011 veřejných zakázek, a firmy, které se jich neúčastnily. Ziskovost je hodnocena podle jednotlivých ukazatelů rentability – rentabilita tržeb, rentabilita nákladů, rentabilita aktiv a rentabilita vlastního kapitálu. Teoretická část práce je věnována přiblížení veřejných zakázek, jejich způsob zadávání, zadavatelé, jaká je situace v České republice v oblasti veřejných zakázek a oblasti stavebnictví. V praktické části jsou vymezeny jednotlivé datové soubory, na které byla dále aplikována analýza. Použit byl aritmetický průměr a statistické metody- regresní analýza a korelační analýza. Výsledkem je posouzení, ze kterého vyplyne, který soubor firem je ziskovější.

KLÍČOVÁ SLOVA

Veřejné zakázky, stavebnictví, veřejný zadavatel, zadávací řízení

TITLE

The profitability of construction companies in relation to their involvement in the procurement market

ANNOTATION

This work deals with the evaluation of the profitability of companies in the construction industry. Analysis is examined two files of companies – companies that participated in the years 2006 – 2011 public procurement, and companies that are involved them. Profitability is assessed by indicators of profitability – return on sales, return on costs, return on assets and return on equity. The theoretical part devoted opening of the public procurement, method of procurement, contracting authority, what is the situation in the Czech Republic in the area of public procurement and the construction industry. In the practical part defines the individual data files, which has been further applied analysis. Arithmetic mean was used and statistical methods – regression analysis and correlation analysis. The result of the assessment, from which emerges a set of firms is profitable.

KEYWORDS

Public procurement, construction, contracting authority, tender

OBSAH

ÚVOD	11
1 VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	12
1.1 VEŘEJNÁ ZAKÁZKA	12
1.2 DĚLENÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK.....	12
1.2.1 <i>Veřejné zakázky podle předmětu</i>	13
1.2.2 <i>Veřejné zakázky podle jejich předpokládané ceny</i>	14
1.3 DRUHY ŘÍZENÍ.....	14
1.3.1 <i>Otevřené řízení</i>	14
1.3.2 <i>Užší řízení</i>	15
1.3.3 <i>Jednací řízení s uveřejněním</i>	16
1.3.4 <i>Jednací řízení bez uveřejnění</i>	17
1.3.5 <i>Soutěžní dialog</i>	18
1.3.6 <i>Zjednodušené podlimitní řízení</i>	18
1.4 ZADAVATEL VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	19
1.4.1 <i>Veřejný zadavatel</i>	19
1.4.2 <i>Dotovaný zadavatel</i>	19
1.4.3 <i>Sektorový zadavatel</i>	20
1.4.4 <i>Centrální zadavatel</i>	20
1.5 ZÁSADY ZADÁVACÍHO ŘÍZENÍ	20
1.5.1 <i>Zásady „3 E“</i>	21
1.6 PRÁVNÍ ÚPRAVA VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK	22
2 SOUČASNÁ SITUACE VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK V ČR A EU	24
2.1 VEŘEJNÉ ZAKÁZKY V EU.....	24
2.2 VEŘEJNÉ ZAKÁZKY V ČESKÉ REPUBLICE	26
2.3 STATISTIKA VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK VYDANÁ MINISTERSTVEM PRO MÍSTNÍ ROZVOJ	31
2.4 POROVNÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK U CENTRÁLNÍ STÁTNÍ SPRÁVY A MÍSTNÍ SAMOSPRÁVY	34
2.5 SPORNÉ VEŘEJNÉ ZAKÁZKY	37
2.5.1 <i>„Slavná karlovarská losovačka“</i>	37
2.5.2 <i>Přerov</i>	37
2.5.3 <i>Zadavatelé se bojí sporů kvůli netransparentnosti zakázky</i>	37
2.6 ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE	38
3 STAVEBNICTVÍ	42
3.1 AKTUÁLNÍ STAV STAVEBNICTVÍ V ČR	42
3.2 STAVEBNICTVÍ V PARDUBICKÉM KRAJI.....	45
4 SBĚR DAT	49
4.1 RENTABILITA	49
4.1.1 <i>Rentabilita tržeb</i>	49
4.1.2 <i>Rentabilita nákladů</i>	49
4.1.3 <i>Rentabilita celkových vložených aktiv</i>	50
4.1.4 <i>Rentabilita vlastního kapitálu</i>	50
4.2 DATOVÝ SOUBOR PRO DALŠÍ ZPRACOVÁNÍ.....	50
4.2.1 <i>Firmy s veřejnými zakázkami</i>	50
4.2.2 <i>Firmy bez veřejných zakázek</i>	54
5 ANALÝZA DAT.....	57
5.1 ARITMETICKÝ PRŮMĚR	57
5.1.1 <i>Významnost rozdílů jednotlivých ukazatelů rentability</i>	58
5.2 REGRESNÍ ANALÝZA	62
5.2.1 <i>Kroková regrese</i>	63
5.3 KORELAČNÍ ANALÝZA	66
ZÁVĚR.....	69
POUŽITÁ LITERATURA.....	71

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 Statistika o zahájených veřejných zakázkách 2011 a 2012.....	32
Tabulka č. 2 Statistika o zadaných veřejných zakázkách 2011 a 2012	33
Tabulka č. 3 Vývoj velikosti trhu veřejných zakázek v letech 2006 - 2011	34
Tabulka č. 4 Porovnání centrální státní správy a místní samosprávy	35
Tabulka č. 5 Stavební práce podle okresu v Pardubickém kraji v roce 2011 v mil. Kč	46
Tabulka č. 6 Datový soubor firem s veřejnými zakázkami v letech 2006 – 2011.....	51
Tabulka č. 7 Ukazatelé rentability - firmy s VZ.....	52
Tabulka č. 8 Druhy řízení u firem s VZ.....	52
Tabulka č. 9 Počet zakázek podle hlavních kritérií	53
Tabulka č. 10 Datový soubor firem bez veřejných zakázek v letech 2006 - 2011	55
Tabulka č. 11 Ukazatelé rentability – firmy bez VZ	55
Tabulka č. 12 Aritmetický průměr ukazatelů rentability	57
Tabulka č. 13 T-test rentabilita tržeb	59
Tabulka č. 14 T-test rentabilita nákladů.....	59
Tabulka č. 15 T-test rentabilita aktiv	59
Tabulka č. 16 T-test rentabilita vlastního kapitálu	59
Tabulka č. 17 Rentabilita tržeb.....	63
Tabulka č. 18 Rentabilita nákladů	64
Tabulka č. 19 Rentabilita aktiv.....	65
Tabulka č. 20 Rentabilita vlastního kapitálu	66
Tabulka č. 21 Spearmanův korelační koeficient	67

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek č. 1 Veřejné zakázky v EU v letech 2005 a 2010 (v % k HDP).....	24
Obrázek č. 2 Průměrné a mediánové počty nabídek v zemích EU v letech 2006 – 2010.....	25
Obrázek č. 3 Podíl jednacích řízení bez uveřejnění na zadávacích řízeních v EU v letech 2006 - 2010.....	25
Obrázek č. 4 Zadávací řízení podle počtu nabídek v letech 2006 - 2011 - stavebnictví.....	35
Obrázek č. 5 Zadávací řízení podle počtu nabídek v letech 2006 - 2011 - dodávky.....	36
Obrázek č. 6 Zadávací řízení podle počtu nabídek v letech 2006 - 2011 - služby	36
Obrázek č. 7 Počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod.....	40
Obrázek č. 8 Počet zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů.....	40
Obrázek č. 9 Počet přijatých podnětů	41

Obrázek č. 10 Počet zahájených prvostupňových řízení.....	41
Obrázek č. 11 Předpokládané změny v roce 2012 – stavební produkce.....	43
Obrázek č. 12 Předpokládané změny v roce 2012 – stav zaměstnanců.....	43
Obrázek č. 13 Předpokládané změny v roce 2012 – hospodářský výsledek.....	43
Obrázek č. 14 Předpokládané změny v roce 2012 – objem nasmlouvaných prací.....	44
Obrázek č. 15 Průměrná hrubá mzda ve stavebnictví v roce 2011.....	45
Obrázek č. 16 Stavební práce provedené na území okresů Pardubického kraje podniky s 20 a více zaměstnanci (v mld. Kč)	47
Obrázek č. 17 Vydaná stavební povolení a ohlášení v okresech Pardubického kraje	47

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Počet zahájených VZ v jednotlivých měsících 2011.....	26
Graf č. 2 Počet zahájených VZ v jednotlivých měsících 2012.....	27
Graf č. 3 Počet zadaných VZ v jednotlivých měsících 2011	27
Graf č. 4 Zadané VZ v jednotlivých měsících 2011 podle finančního objemu v %.....	28
Graf č. 5 Zadané VZ v roce 2011 podle druhu zakázky (hodnota veřejných zakázek)	29
Graf č. 6 Zadané VZ v roce 2011 podle druhu zakázky (počet VZ)	29
Graf č. 7 Zadané VZ podle druhu zadávacího řízení (finanční objem)	30
Graf č. 8 Zadané VZ podle druhu zadávacího řízení (počet VZ)	30
Graf č. 9 Krabicový graf - rentabilita tržeb	60
Graf č. 10 Krabicový graf - rentabilita nákladů.....	61
Graf č. 11 Krabicový graf - rentabilita aktiv	61
Graf č. 12 Krabicový graf - rentabilita vlastního kapitálu	62

SEZNAM ZKRATEK

CV	Centrální vláda
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
EBIT	Zisk po zdanění a odečtení nákladových úroků
EU	Evropská Unie
HDP	Hrubý domácí produkt
IS VZ	Informační systém o veřejných zakázkách
ISP	Index stavební produkce
Kč	Korun českých
mil.	Milion
mld.	Miliard
MV	Místní samospráva
PO	Podíl otevřeného řízení
PPN	Průměrný počet nabídek
PŘSV	Podíl řízení s výzvou k účasti
PVKP	Podíl vlastního kapitálu na celkových pasivech
PVZ	Průměrná velikost zakázky
PVZT	Podíl veřejných zakázek na tržbách
PZ	Počet zakázek
ROA	Rentabilita celkového vloženého kapitálu
ROC	Rentabilita nákladů
ROE	Rentabilita vlastního kapitálu
ROS	Rentabilita tržeb
SPS	Svaz podnikatelů ve stavebnictví v ČR
VK	Vlastní kapitál
VZ	Veřejné zakázky
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
ZSV	Základní stavební výroba

ÚVOD

Téma veřejné zakázky se stává v poslední době velmi diskutované. Je to zejména proto, že výdaje, které na ně připadající, tvoří velkou část veřejných rozpočtů. A někdy nejsou tyto finance investovány tak, aby byly efektivní a přinesly co největší užitek. Problémem s tímto spojeným je zejména nízká transparentnost, korupce a zakázané dohody, které se v oblasti veřejných zakázek objevují. V novinách či televizi se „každou chvílí“ diskutuje o tom, jak byla daná zakázka předražená, jak nebylo při zadávacím řízení postupováno podle zákonem stanovených podmínek a další.

Veřejné zakázky se podle předmětu mohou členit do tří skupin – jedná se o dodávky, služby či stavební práce. Tato diplomová práce má zkoumat veřejné zakázky z oblasti stavebnictví.

Stavební firmy se v současné době nenacházejí v prostředí, které by pro ně bylo zrovna „růžové“. Od ekonomické krize, která přišla i do naší republiky, se stavebnictví neustále potýká s propadem. Nevýhodou pro firmy je i snaha státu šetřit na veřejných výdajích. Proto dochází k omezení počtu veřejných zakázek, které odčerpávají finanční prostředky z veřejných zdrojů. Což se bez pochyby stavebním firmám nelíbí a snaží se přimět odpovědné osoby o zvýšení vynaložených financí v oblasti stavebnictví. Ale v současné době nejsou jejich apely podporovány.

Cílem této práce je na vzorku stavebních firem z Pardubického kraje analyzovat vliv míry jejich zapojení na trhu veřejných zakázek na vybrané ukazatele ziskovosti. Obecně lze říci, že bude zkoumán rozdíl mezi firmami, které jsou zapojeny do realizace veřejných zakázek, a firmami, které nerealizovaly v letech 2006 – 2011 žádnou veřejnou zakázku.

Celkem budou vytvořeny dva datové soubory, které budou následně porovnány. Každý datový vzorek bude obsahovat 20 firem. Jako výběrové kritérium u podniků, které se podílely na veřejných zakázkách, je nastavena velikost průměrné zakázky. V případě druhého souboru je vzorek vybrán náhodně, ovšem s tou podmínkou, aby hodnoty např. zisku, aktiv, vlastního kapitálu atd., byly v podobném rozpětí, jako u firem s veřejnými zakázkami. Veškeré ekonomické informace týkající se všech firem jsou získány z obchodního rejstříku. Na takto vybrané soubory budou aplikovány výpočty aritmetického průměru, regresní analýzy a korelační analýzy. Tyto výpočty by měly umožnit provést následné zhodnocení dosažených výsledků.

1 VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

Veřejné zakázky (VZ) jsou využívány veřejným sektorem, který chce zajistit určitou produkci statku a jeho realizaci zadá soukromému subjektu nebo nevládní neziskové organizaci. Využívání tohoto nástroje vládou stojí na předpokladu, že soukromý sektor je schopen daný statek nebo službu vyprodukovat levněji, protože cílem firmy je dosahování zisku. Proto v podnicích dochází ke snaze snížit náklady, aby dosažený zisk byl co nejvyšší. Veřejný sektor nefunguje proto, aby mohl dosahovat zisku. Proto by zadání veřejné zakázky soukromým subjektům mělo snižovat náklady veřejného sektoru a zvýšit efektivní využívání veřejných finančních prostředků.[12]

1.1 Veřejná zakázka

Pojem veřejná zakázka je možno chápat ze dvou různých pohledů – z ekonomického a právního pohledu. Z ekonomického úhlu pohledu lze za veřejnou zakázku považovat účelnou alokaci zdrojů, kterou obvykle zadavatel sleduje naplnění ekonomicko-sociálních cílů. Snaží se o to, aby použité veřejné zdroje byly alokovány efektivně, hospodárně a účelně a vzniklé užitky z takto použitých zdrojů mohly plynout pouze určitých segmentům veřejnosti.[3]

Z právního hlediska je za veřejnou zakázku považována zakázka na dodávky, služby nebo stavební práce, které jsou hrazeny z veřejných rozpočtů. Při zadávání veřejné zakázky se zadavatel musí řídit zákonem o veřejných zakázkách – musí respektovat postupy, které jsou dány zákonem.[3]

Lze ji také považovat za specifický způsob uzavírání smluv, které uzavírá zadavatel s dodavatelem na základě předchozího zadávacího řízení, při kterém dojde k výběru nejlepší nabídky. Hlavním účelem tohoto postupu by měla být úspora veřejných financí. Účelnost a efektivnost zadávacího řízení by měla být zajištěna transparentností prostředí, ve kterém dochází k výběru uchazeče. Za odlišnost veřejné zakázky od ostatních zakázek lze považovat povinnost zadání zakázky pomocí zadávacího řízení, které musí splňovat podmínky stanovené zákonem.[15]

1.2 Dělení veřejných zakázek

Veřejné zakázky se obecně rozdělují podle dvou kritérií – podle jejich předmětu a podle předpokládané ceny veřejné zakázky.

1.2.1 Veřejné zakázky podle předmětu

Podle předmětu se VZ dělí do tří skupin - na zakázky na dodávky, na stavební práce a poslední skupinou jsou veřejné zakázky na služby.

Předmětem **veřejné zakázky na dodávku** je pořízení věci (zboží). Toto pořízení může být realizováno formou koupě, koupě zboží na splátky, nájmu zboží nebo nájmu zboží s právem následného odkupu (leasing). Nemusí se jednat pouze o pořízení zboží, ale i o poskytnutí služeb nebo stavebních prací spočívajících v umístění, montáži nebo uvedení zboží do provozu, pouze pokud se nejedná o stavby nebo pokud nejsou součástí jiné veřejné zakázky a jsou-li nezbytné pro splnění realizace zakázky na dodávky. Nemusí se jednat pouze o movité či nemovité věci, ale i o ovladatelné přírodní síly.[14]

O **veřejné zakázce na stavební práce** se hovoří v případě, že jejím předmětem je: [14]

- a) *„provedení stavebních prací, které se týkají činností, jako je např. demolice, realizace kompletních staveb, průzkumné vrtní a hloubicí práce, výstavba dálnic, montáž střešních konstrukcí a další*
- b) *provedení stavebních prací podle písmene a) a s nimi související projektová nebo inženýrská činnost*
- c) *zhotovení stavby, která je výsledkem stavebních nebo montážních prací, případně i související projektové či inženýrské činnosti, a která je jako celek schopna plnit samostatnou ekonomickou nebo technickou funkci*
- d) *poskytnutí dodávek či služeb nezbytných k provedení předmětu veřejné zakázky zadavatelem*
- e) *stavební práce pořizované s využitím zprostředkovatelských nebo podobných služeb, které zadavateli poskytuje jiná osoba“*

Za **veřejnou zakázkou na služby** je považována ta zakázka, která není zakázkou na dodávku ani na stavební práce. Jedná se tedy o všechny jiné druhy veřejných zakázek.

Veřejná zakázka může být i z oblasti obrany nebo bezpečnosti státu. Předmětem této zakázky je:[14]

- a) *„dodávka vojenského materiálu, jeho součástí, náhradních dílů a dílčích částí*
- b) *dodávky citlivého materiálu, jeho součástí, náhradních dílů a dílčích částí*
- c) *stavební práce, dodávky či služby přímo související s dodávkami uvedenými v písmenech a) nebo b) pro veškeré fáze jejich životního cyklu*
- d) *stavební práce či služby pro výhradně vojenské účely*
- e) *citlivé stavební práce či citlivé služby“*

1.2.2 Veřejné zakázky podle jejich předpokládané ceny

Podle předpokládané ceny se dělí zakázky opět na 3 skupiny. Jedná se o nadlimitní veřejné zakázky, podlimitní veřejné zakázky a veřejné zakázky malého rozsahu.

Za **nadlimitní veřejnou zakázku** je považována ta VZ, jejíž předpokládaná hodnota uvedená bez DPH dosáhne nebo přesáhne finanční limity. Ty jsou stanovené podle směrnice EU, která byla přenesena do české právní úpravy v rámci harmonizace. Limity jsou stanoveny podle toho, o který druh veřejné zakázky se jedná. V případě dodávek a služeb se finanční limity liší podle zadavatele.[15]

Pokud je zadavatelem Česká republika nebo státní příspěvková organizace je limit stanoven na hodnotu 3 256 000 Kč. Je-li zadavatelem územní samosprávný celek nebo příspěvková organizace (u níž funkci zřizovatele vykonává územní samosprávný celek), jiná právnická osoba nebo právnická či fyzická osoba, která zadává VZ hrazenou z více jak 50 % z veřejných rozpočtů, anebo Ministerstvo obrany, je limitní hranice stanovena na 5 010 000 Kč. Jedná-li se o sektorového zadavatele je prahová hranice 10 021 000 Kč. U veřejných zakázek na stavební práce je stanovena jednotná limitní hranice pro všechny zadavatele. Její výše je 125 265 000 Kč.[37]

Podlimitní veřejnou zakázkou je myšlena ta zakázka, jejíž hodnota u zakázky na dodávky nebo služby činí nejméně než 1 000 000 Kč bez daně z přidané hodnoty a u stavebních prací je to nejméně než 3 000 000 Kč bez DPH. V obou dvou případech však nesmí dojít k přesáhnutí limitních prahů stanovených u nadlimitní veřejné zakázky.[15] Od 1. ledna 2014 však dojde k novelizaci těchto hodnot.

Veřejnou zakázku, jejíž hodnota nepřesáhne částku 1 000 000 Kč bez DPH (dodávky nebo služby) nebo částku 3 000 000 Kč bez DPH (u stavebních prací), nazýváme **veřejnou zakázkou malého rozsahu**. Tento druh VZ není zadavatel povinen zadávat podle zákona o VZ, ale musí provést transparentní výběr a nikoho nesmí diskriminovat.[15]

1.3 Druhy řízení

Podle zákona o veřejných zakázkách může zadavatel používat šest druhů zadávacích řízení.

1.3.1 Otevřené řízení

Otevřené řízení může používat jak veřejný i sektorový zadavatel a to v případě, že nechce omezovat počet zájemců o zakázku. Jedná se tedy o výzvu, ve které není omezen počet

nabídek. Může se používat kdykoliv bez naplnění jakýchkoliv podmínek podle zákona a záleží pouze na zadavateli, zda použije tuto formu zadání. Řízení je zahájeno odesláním formuláře Oznámení o zakázce do informačního systému o veřejných zakázkách. Po jeho zveřejnění začíná tzv. lhůta pro podání nabídek, během které vydává zadavatel zadávací dokumentaci, přijímá případné dodatečné dotazy a odpovídá všem uchazečům. Po ukončení této fáze nastává fáze otevírání obálek s nabídkami. Následně dochází k posouzení jednotlivých návrhů a určí se vítěz řízení. Poté musí zadavatel zaslat oznámení o výběru nejvhodnější nabídky všem uchazečům, kteří se účastnili zadávacího řízení, aniž by byli vyřazeni. K podpisu smlouvy mezi zadavatelem a vítězem dojde po uplynutí ochranné lhůty. V případě, že se bude jednat o nadlimitní veřejnou zakázku, musí zadavatel ještě sepsat tzv. písemnou zprávu, jejíž obsah je dán zákonem. Do informačního systému je nutné zaslat výsledek zadávacího řízení pomocí formuláře Oznámení o zadání zakázky. Tento způsob zadávacího řízení je považován za nejtransparentnější způsob zadání veřejné zakázky.[20]

1.3.2 Užší řízení

Při zadání zakázky formou **užšího řízení** může být zadavatel opět veřejný nebo sektorový subjekt, a nemusí být naplněny jakékoliv další podmínky. I v tomto případě se jedná o výzvu, která není omezena počtem dodavatelů, kterým může zadavatel oznámit svůj úmysl zadat veřejnou zakázku. Výjimka je pouze v případě, že jde o veřejného zadavatele, který chce realizovat veřejnou zakázku v oblasti obrany nebo bezpečnosti nebo pokud se jedná o sektorového zadavatele. V těchto případech lze omezit počet zájemců pro účast v užším řízení, případně stanovit maximální počet zájemců, kteří budou vyzváni k podání nabídky. Podmínkou užšího řízení u veřejného zadavatele, který zadává zakázky z oblasti bezpečnosti, je vyzvat k podání nabídky nejméně pět zájemců. U sektorového zadavatele je nutno vyzvat nejméně tři zájemce. Zájemci, kteří se chtějí podílet na realizaci veřejné zakázky, musí podávat písemnou žádost o účast a prokazují splnění kvalifikace. Po posouzení kvalifikace jednotlivých dodavatelů jsou vyzváni ti zájemci, kteří splnili kvalifikační podmínky pro podání nabídky.[14]

Písemná výzva k podání nabídek musí obsahovat alespoň následující náležitosti:[4]

- a) *„zadávací dokumentaci nebo podmínky přístupu či poskytnutí zadávací dokumentace*
- b) *informaci o uveřejnění oznámení užšího řízení*
- c) *lhůtu pro podání nabídek (případně dohodu sektorového zadavatele se všemi zájemci, kteří byli vyzváni k podání nabídky)*

- d) *místo podání nabídek*
- e) *údaje o hodnotících kritériích*
- f) *informace, v jakém jazyce může být nabídka podána“*

1.3.3 Jednací řízení s uveřejněním

Další možností je jednací řízení s uveřejněním. Jedná se o výzvu k podání žádostí o účast v jednacím řízení s uveřejněním a k prokázání splnění kvalifikace. Zájemci proto podávají písemnou žádost o účast a zároveň prokazují splnění kvalifikace ve stanovené lhůtě. Po uplynutí lhůty proběhne posouzení kvalifikace zájemců a zadavatel vyzve ty, kteří splnili kvalifikaci, k podání nabídek. Opět může dojít k omezení maximálního počtu zájemců, které zadavatel vyzve k předložení nabídky. Lze to provést v případě veřejného zadavatele, jehož zakázky jsou z oblasti obrany nebo bezpečnosti, a u sektorového zadavatele. Veřejný zadavatel je povinen vyzvat nejméně pět zájemců k předložení nabídky a sektorový zadavatel musí vyzvat nejméně tři zájemce.[14]

Tento druh řízení může zadavatel použít, jestliže v předchozím otevřeném řízení, užším řízení nebo soutěžním dialogu byly podány nabídky, které byly neúplné nebo nepřijatelné. Jednací řízení lze zahájit ihned po zrušení předchozího zadávacího řízení a nesmí dojít k podstatným změnám zadávacích podmínek.[4]

Prvním krokem v tomto řízení je podání výzvy k podání nabídek. Výzva by měla obsahovat alespoň tyto části:[4]

- a) *„zadávací dokumentaci nebo podmínky přístupu k ní*
- b) *informaci o uveřejnění oznámení jednacího řízení s uveřejněním*
- c) *lhůtu pro podání nabídek*
- d) *místo podání nabídek*
- e) *údaj o hodnotících kritériích*
- f) *počet uchazečů, s nimiž zadavatel zahájí jednání o nabídkách*
- g) *způsob a zásady jednání s uchazeči o nabídkách*
- h) *způsob výběru uchazečů pro další fáze jednání (v případě postupného omezení počtu uchazečů)*
- i) *informaci o tom, v jakém jazyce může být nabídka podána“*

Na základě podané výzvy podávají zájemci své nabídky, které jsou v obálkách. Následně dojde k otevření obálek, ke zhodnocení jednotlivých nabídek a zadavatel oznámí předběžný výsledek zájemcům, jejichž nabídky se hodnotily. Přičemž hodnocení může probíhat i v několika fázích, ovšem o tom musí být uchazeči předem informováni. Protokol

o konečném pořadí jednotlivých uchazečů musí zadavatel doručit všem zúčastněným. Realizaci zakázky dostane ten dodavatel, který se umístí na prvním místě v protokolu a je povinen dodat návrh smlouvy. Pokud se stane, že návrh smlouvy nebude dodán včas, může zadavatel pověřit provedením zakázky následujícího zájemce.[4]

1.3.4 Jednací řízení bez uveřejnění

Jednací řízením bez uveřejnění oznamuje zadavatel zájemci nebo omezenému počtu zájemců svůj úmysl zadat veřejnou zakázku. Nejdříve je důležité zjistit, zda je možné použít tento druh zadání veřejné zakázky. Lze ho použít pokud:[4]

- a) v předchozím otevřeném řízení, užším řízení či jednací řízení s uveřejněním nebyly podány žádné nabídky
- b) v předchozím otevřeném řízení, užším řízení či jednací řízení s uveřejněním byly podány pouze nevhodné nabídky
- c) nebyly podány žádné žádosti o účast v užším řízení či jednací řízení s uveřejněním

Výzva k zahájení jednacího řízení bez uveřejnění musí být písemná a musí obsahovat alespoň následující body:[14]

- a) *„informaci o předmětu veřejné zakázky*
- b) *identifikační údaje zadavatele*
- c) *zadávací dokumentaci nebo podmínky přístupu či poskytnutí zadávací dokumentace*
- d) *nebude-li jednání vedeno písemně pak i místo, den a hodinu konání prvního jednání včetně uvedení, v jakém jazyce bude jednáno*
- e) *způsob a zásady jednání, bude-li jednání vedeno s více zájemci*
- f) *termín posledního možného jednání, a to zejména s přihlédnutím ke lhůtě pro podání nabídek*
- g) *lhůtu a místo pro podání nabídek, pokud nemají být tyto údaje dohodnuty až v rámci jednání*
- h) *požadavky na prokázání splnění kvalifikace, může-li být zadavatelem prokázání splnění kvalifikace požadováno*
- i) *údaje o hodnotících kritériích, pokud nejsou uvedeny v zadávací dokumentaci a není-li veřejná zakázka zadávána jedinému zájemci“*

Zadavatel má možnost dohodnout se i na jiných podmínkách plnění veřejné zakázky, než které byly uvedeny ve výzvě. Lze to provést pouze za předpokladu, že nedojde k porušení

podmínek pro použití jednacního řízení bez uveřejnění. Podle pořadí, které je stanoveno hodnotícími kritérii, se stanoví pořadí jednotlivých uchazečů a s tím, který je vybrán, se sepíše písemná smlouva o realizaci veřejné zakázky.[4]

1.3.5 Soutěžní dialog

Dalším možným způsobem zadání veřejné zakázky je použití soutěžního dialogu, který je vhodný aplikovat u zvláště složitých předmětů plnění veřejné zakázky. Užívá se v případě, kdy použití otevřeného řízení či užšího řízení není možné s ohledem na plnění předmětu zakázky. Za zvláště složitý předmět plnění se považuje ta veřejná zakázka, u které není zadavatel schopen objektivně vymežit technické podmínky nebo právní či finanční požadavky na její realizaci.[4]

Oznámení se podává neomezenému počtu dodavatelů a je výzvou k podání žádostí o účast v soutěžním dialogu. Záměnce musí prokázat svoji kvalifikaci. Zadavatel vyzve ty záměnce, kteří splnili požadavky na kvalifikaci a mohou se tedy účastnit soutěžního dialogu. Písemná výzva musí obsahovat alespoň následující prvky:[14]

- a) dokumentaci soutěžního dialogu nebo podmínky přístupu či poskytnutí dokumentace*
- b) informaci o uveřejnění oznámení soutěžního dialogu*
- c) údaje o hodnotících kritériích pokud nejsou uvedeny v oznámení či dokumentaci soutěžního dialogu*
- d) informaci o místě a době prvního jednání v soutěžním dialogu a v jakém jazyce bude jednáno*

1.3.6 Zjednodušené podlimitní řízení

Zjednodušené podlimitní řízení může zadavatel použít pouze za podmínek stanovených zákonem. Lze ho použít pouze pro zjednodušené podlimitní řízení pro zadání dodávky, služby nebo podlimitní veřejné zakázky na stavební práce, jejíž předpokládaná hodnota nepřesáhne 10 milionů Kč bez DPH. Veřejný zadavatel podává písemnou výzvu nejméně pěti zájemcům k podání nabídky a prokázání kvalifikace a přitom nesmí opakovaně vyzývat stejný okruh zájemců. Písemná výzva musí obsahovat alespoň následující části:[14]

- a) identifikační údaje veřejného zadavatele*
- b) informaci o druhu a předmětu veřejné zakázky*
- c) zadávací dokumentaci nebo podmínky přístupu či poskytování zadávací dokumentace*

- d) *lhůtu a místo pro podání nabídek*
- e) *požadavky na prokázání splnění kvalifikace, pokud nejsou součástí zadávací dokumentace*
- f) *údaje o hodnotících kritériích, pokud nejsou uvedeny v zadávací dokumentaci*

1.4 Zadavatel veřejné zakázky

Zadavatel veřejné zakázky může být fyzická i právnická osoba. Může se jednat i o sdružení několika osob, pokud se spojí pro účely společného postupu směřujícího k zadání veřejné zakázky. Podle zákona o veřejných zakázkách se rozlišují tři druhy zadavatelů – veřejný, dotovaný a sektorový. Nově se vyskytuje i pojem centrální zadavatel.

1.4.1 Veřejný zadavatel

Pod tímto pojmem si lze představit další dílčí kategorie zadavatelů. Mohou jimi být:[15]

- *„Česká republika*
- *státní příspěvková organizace*
- *územní samosprávný celek (obec, kraj) nebo příspěvková organizace, u níž funkci zřizovatele vykonává územní samosprávný celek*
- *jiná právnická osoba, pokud současně splní tři základní zákonem požadované podmínky:*
 - *má právní subjektivitu*
 - *byla zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají povahu průmyslovou ani obchodní (příčemž nevadí, pokud daná osoba vykonává vedle takto vymezené činnosti ještě činnost jinou, která nesměruje k uspokojení potřeb veřejného zájmu)*
 - *je financována či ovládána převážně státem nebo jiným veřejným zadavatelem, popřípadě stát nebo jiný veřejný zadavatel jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním, či kontrolním orgánu“*

1.4.2 Dotovaný zadavatel

Je jím jakákoliv fyzická či právnická osoba, která zadává veřejnou zakázku. Podmínkou je, že veřejná zakázka musí být z více než 50 % kryta peněžními prostředky, které jsou poskytnuté z veřejných zdrojů, nebo pokud peněžní prostředky, které jsou poskytnuté

na veřejnou zakázku z veřejných zdrojů, přesahují 200 mil. Kč. Předmětem těchto veřejných zakázek jsou:[15]

- nadlimitní veřejná zakázka z oblasti stavebnictví
- nadlimitní veřejná zakázka na služby

1.4.3 Sektorový zadavatel

Podle zákona jde o osobu, která vykonává některou z relevantních činností uvedených v § 4 zákona o veřejných zakázkách (např. činnost v odvětví plynárenství, teplárenství, vodárenství apod.). Musí tuto činnost vykonávat na základě zvláštního či výhradního práva, nebo pokud nad touto osobou může veřejný zadavatel přímo či nepřímo uplatňovat dominantní vliv.[15]

1.4.4 Centrální zadavatel

Jedná se o nově zavedený způsob zadávání veřejných zakázek. Může jím být výhradně veřejný zadavatel, a není dále zákonem nijak omezeno, která osoba bude centrálním zadavatelem. Význam této instituce spočívá v tom, že umožňuje ostatním zadavatelům pořizovat zboží, služby nebo stavební práce, aniž by museli realizovat zadávací řízení. Na to právě využijí centrálního zadavatele.

Podle zákona o veřejných zakázkách existují dva typy centrálních zadavatelů. Prvním typem je centrální zadavatel, který pořizuje dodávky či služby a následně je přeproává za stejnou cenu zadavatelům, kteří se rozhodli využít jeho služeb. Ovšem nelze to aplikovat na stavební práce. Ve druhém případě centrální zadavatel provádí zadávací řízení a zadává VZ na dodávky, služby nebo stavební práce na účet zadavatele, který se rozhodl využívat jeho služeb. Od novelizace zákona o veřejných zakázkách může centrální zadavatel pořizovat dodávky či služby i pro sebe.[15]

1.5 Zásady zadávacího řízení

Bez ohledu na to, o jaký druh zadavatele či zakázky se jedná, musí být dodrženy zásady zadávacího řízení. Tyto zásady se promítají do všech činností spojených se zadáváním zakázek. Zadavatel je povinen dodržet zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Co se týče **zásady transparentnosti** – každá zadávaná zakázka musí být zadána transparentně. Jedním z nejdůležitějších účelů této zásady je zajištění co největší průhlednosti řízení. U této zásady jsou důležité následující body:[29]

- „pořizovat o všech významných úkonech písemnou dokumentaci v dostatečném rozsahu, který případně umožní úkony zadavatele nezávisle přezkoumat
- jasně vymezit kritéria, dle kterých budou hodnoceny nabídky dodavatelů, vždy v dostatečném předstihu před samotným vypracováním nabídek
- opatřit všechna rozhodnutí řádným odůvodněním
- uveřejnit smlouvu na plnění veřejné zakázky
- uveřejnit skutečně uhrazenou cenu veřejné zakázky“

Zásada rovného zacházení spočívá v tom, že zadavatel je v průběhu zakázky povinen přistupovat ke všem dodavatelům stejným způsobem. Zadavatel by proto měl definovat přesné podmínky v dostatečném předstihu a poskytnout je všem dodavatelům, aby byli informováni, jak bude řízení probíhat a jaké jsou např. omezující podmínky, postup při hodnocení nabídek a další.[29]

Při zadávacím řízení je zadavatel povinen postupovat tak, aby nedošlo k neodůvodněné diskriminaci žádného dodavatele. To by měla zajišťovat **zásada zákazu diskriminace**. Je jisté, že zadaným podmínkám nemohou odpovídat všechny firmy, které by o danou zakázku měly zájem. Ovšem podmínky musí být definované tak, aby se vztahovaly k dané veřejné zakázce. Nesmí se dopustit zamezení přístupu ostatním dodavatelům z důvodů, které nesouvisí s předmětem dané veřejné zakázky.[29]

1.5.1 Zásady „3 E“

Každý zadavatel by se měl řídit také podle zásady „3 E“. Což znamená, že by si veřejnou zakázkou měl zajistit statek, který opravdu potřebuje, aby uspokojil svoji potřebu (účelnost) za co nejnižší cenu (hospodárnost). S hospodárností souvisí třetí E a tím je efektivnost. Tou je myšlena nejnižší cena připadající na jednotku užitečnosti.[29]

Při **účelném** využití veřejných financí jde o zajištění optimální míry dosažení cílů při plnění stanovených úkolů. Jde tedy o porovnání dosažených cílů s plánovanými cíli, a zda byla danou činností uspokojena potřeba.[29]

Pod pojmem **hospodárnost** si lze představit takové využití veřejných finančních prostředků, které jsou použity pro zajištění plnění úkolu, při kterém dojde k co nejnižšímu vynaložení financí a zároveň je za to obdržena odpovídající kvalita produktů či služeb. Snaží se tedy o minimalizaci nákladů. Proto by zadavatel neměl brát ohled pouze na pořizovací cenu, ale také na případné provozní náklady.[29]

Efektivní využití veřejných prostředků je takové využití, kterým je dosaženo nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků, které byly vynaloženy na jejich plnění. Jde tedy o vztah mezi vstupy a výstupy.[29]

1.6 Právní úprava veřejných zakázek

V České republice jsou veřejné zakázky podřízeny zákonu č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách a zákonu č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení.

Dne 1. dubna 2012 vyšla v účinnost novela 55/2012 Sb., která upravuje zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Novela má zajistit transparentnost zadávání veřejných zakázek, zefektivnit proces výběrových řízení a minimalizovat nedostatky zákona č. 139/2006 Sb. Důležitou součástí novely je snížení limitů veřejných zakázek malého rozsahu.[24]

Další částí novely je:[6]

- zrušení redukce počtu nabízejících v případě užších řízení – kdy konečné „vysoutěžené“ ceny byly vyšší, než kdyby se použilo otevřené zadávací řízení, a to až o 10 %
- zadavatelé mají povinnost zdůvodňovat - tím se chce docílit vyšší dodržování zásad 3E
- zveřejňování smluv, dodatků a konečných cen zaplacených za veřejnou zakázku - zavedeno pro zvýšení transparentnosti zadávacího řízení
- pokud bude v zadávacím řízení pouze jedna nabídka, dojde k automatickému zrušení zadávacího řízení - snahou je snížit počet zadávacích řízení, ve kterých je pouze jedna nabídka, kdy nedochází k soutěži mezi zájemci

Změny nastaly i v povinnosti zveřejňování údajů o veřejných zakázkách. Zadavatelé mají za povinnost zveřejňovat údaje, které se vztahují zejména na:[24]

- *„výzvy k podání podlimitních nabídek*
- *alespoň textové části zadávací dokumentace u většiny ostatních zakázek*
- *tzv. závěrečnou zprávu vyhotovovanou podle §85 zákona*
- *celé znění smlouvy na veřejnou zakázku (to neplatí pro smlouvy pro veřejné zakázky na méně než 500 000 Kč)*
- *výši skutečně uhrazené ceny za veřejnou zakázku“*

Tato novela byla připravena Ministerstvem pro místní rozvoj v souladu s Programovým prohlášením Vlády České republiky, Strategií vlády v boji proti korupci a se zohledněním

doporučení a připomínek odborné veřejnosti. Jde tedy o jeden z hlavních nástrojů v boji proti korupci díky tomu, že se snaží o větší konkurenci u veřejných zakázek a má za cíl zabránit ovlivňování výběrových řízení. [27]

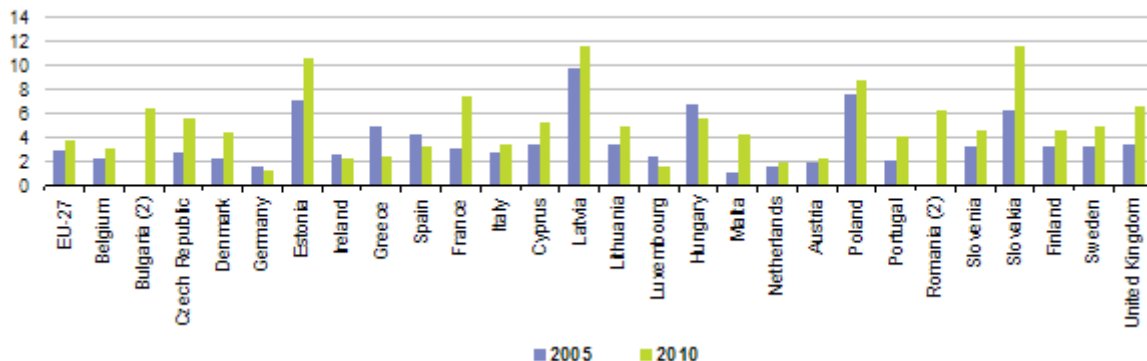
Vzhledem k tomu, že Česká republika je součástí Evropské Unie, musí dodržovat směrnice, které jsou vydány Evropským parlamentem a Radou. Při zadávání veřejných zakázek tedy musí být dodrženy i následující směrnice:[28]

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2004/18/ES o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby, ve znění pozdějších předpisů
- Směrnice Evropského Parlamentu a Rady č. 2004/17/ES o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravních služeb, ve znění pozdějších předpisů
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2009/81/ES o koordinaci postupů při zadávání některých zakázek na stavební práce, dodávky a služby zadavateli v oblasti obrany a bezpečnosti
- Směrnice Rady č. 1989/665/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkající se přezkumného řízení při zadávání veřejných zakázek na dodávky a stavební práce, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2007/66/ES
- Směrnice Rady č. 92/13/ES o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se uplatňování pravidel Společenství pro postupy při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a telekomunikací, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2007/66/ES

2 SOUČASNÁ SITUACE VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK V ČR A EU

2.1 Veřejné zakázky v EU

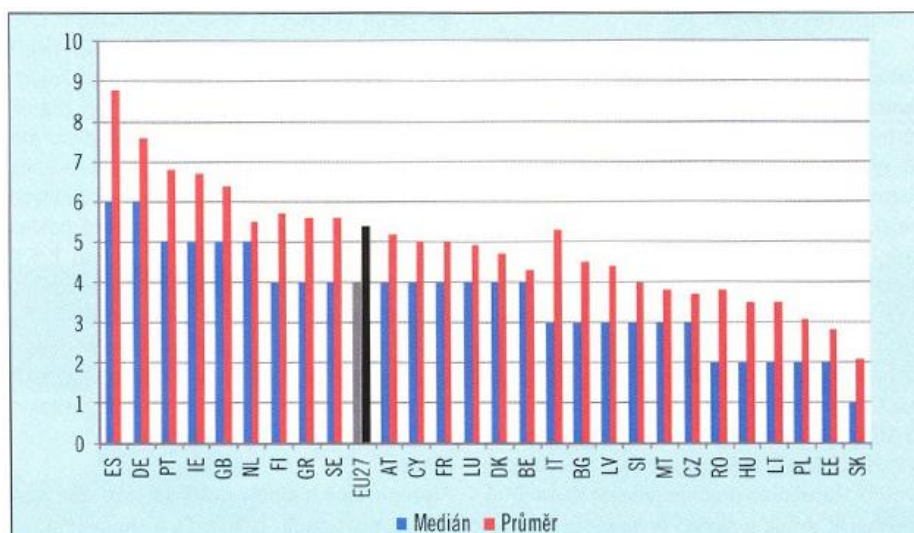
Na následujícím obrázku je znázorněn poměr veřejně oznámených nadlimitních zakázek v jednotlivých zemích Evropské unie vzhledem k jejich HDP v letech 2005 a 2010. U Rumunska a Bulharska nejsou k dispozici údaje za rok 2005. Proto není možné provést jejich srovnání mezi uvedenými roky. Jak je z obrázku patrné, u většiny zemí je poměr veřejných zakázek k HDP vyšší v roce 2010 oproti roku 2005. V případě České republiky je rozdíl zhruba dvojnásobný. Nejvyšší podíl veřejných zakázek na HDP vyjádřený v procentech má v roce 2010 Lotyšsko, Slovensko a Estonsko. U Lotyšska nedošlo k takovému navýšení vzhledem k roku 2005. Zato u Slovenska došlo ke zvýšení podílu téměř o dvojnásobek roku 2005. I když u některých zemí došlo k velkým procentuálním změnám v roce 2010 oproti roku 2005, průměrná hodnota za EU se o tolik nezvýšila. Je to zejména způsobeno poklesem podílu veřejných zakázek na HDP u Řecka, kde je propad nejvyšší. Svojí vahou přispělo i Španělsko, Maďarsko, Německo, Irsko a Lucembursko. I u těchto zemí došlo ke snížení podílu v roce 2010 ve srovnání s rokem 2005.

Obrázek č. 1 Veřejné zakázky v EU v letech 2005 a 2010 (v % k HDP)

Zdroj: [21]

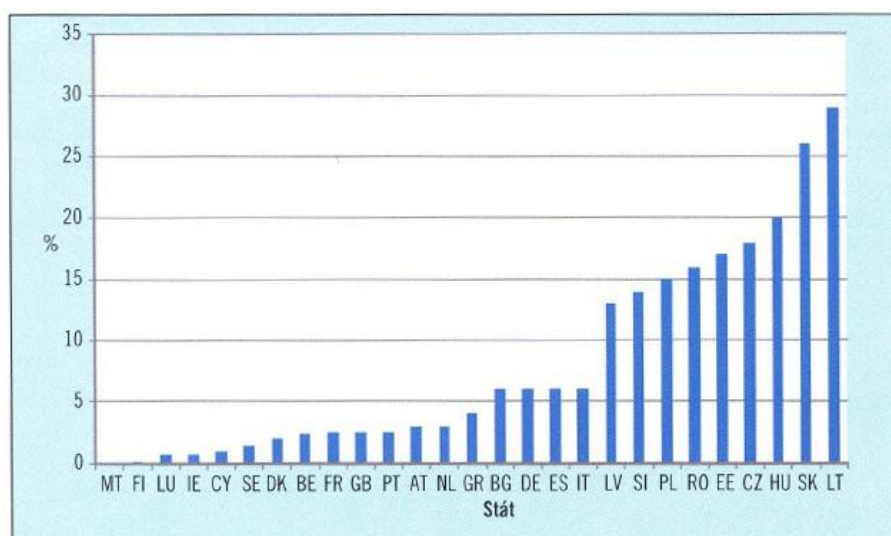
Pokud dojde ke srovnání České republiky a ostatních zemí Evropské unie podle počtu nabídek v zadávacím řízení, jeho výsledky jsou zřejmé na následujícím obrázku.

Obrázek č. 2 Průměrné a mediánové počty nabídek v zemích EU v letech 2006 – 2010

Zdroj: [6]

Výsledky nejsou pro Českou republiku zvláště příznivé. Průměrné hodnoty nabídek v České republice jsou nižší, než průměr celé Evropské unie. Tento problém se netýká pouze České republiky, ale obecně je to problém všech postkomunistických zemí. Faktory, které ovlivňují průměrný počet nabídek v těchto státech, jsou dva. Prvním faktorem je nadužívání jednacích řízení bez uveřejnění postkomunistickými státy, což je znázorněno na obrázku č. 3. Česká republika využívala tento druh řízení téměř v 18 % ze všech zadávacích řízení, která byla uskutečněna v letech 2006 až 2010, čímž se řadí na čtvrtou příčku z celé Evropské unie.

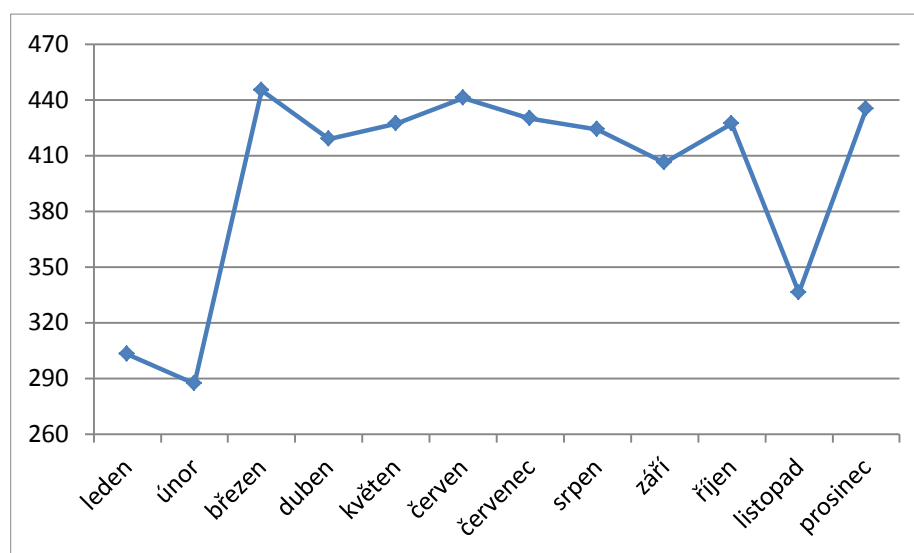
Obrázek č. 3 Podíl jednacích řízení bez uveřejnění na zadávacích řízeních v EU v letech 2006 - 2010

Zdroj: [6]

Druhým důvodem je nedůvěra některých dodavatelů. Nedůvěra spočívá v tom, že zájemci nevěří, že zadávací řízení proběhne regulérně, a proto nepodávají svoji nabídku. Je to spojeno s náklady, které firmě vzniknou při předkládání nabídek. A pokud si dodavatel myslí, že pravděpodobnost že vyhraje je nízká, raději se nebude zadávacího řízení účastnit. [6]

2.2 Veřejné zakázky v České republice

V České republice je mnoho subjektů, které mohou zadávat veřejné zakázky. Informace o zadaných veřejných zakázkách lze nalézt na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj. Ministerstvo je povinno každý rok zveřejňovat statistické údaje týkající se veřejných zakázek. Podle údajů uvedených ve statistické zprávě z roku 2011 bylo za tento rok celkem zahájeno 4 890 veřejných zakázek. Počet zakázek v jednotlivých měsících je znázorněn na následujícím grafu.

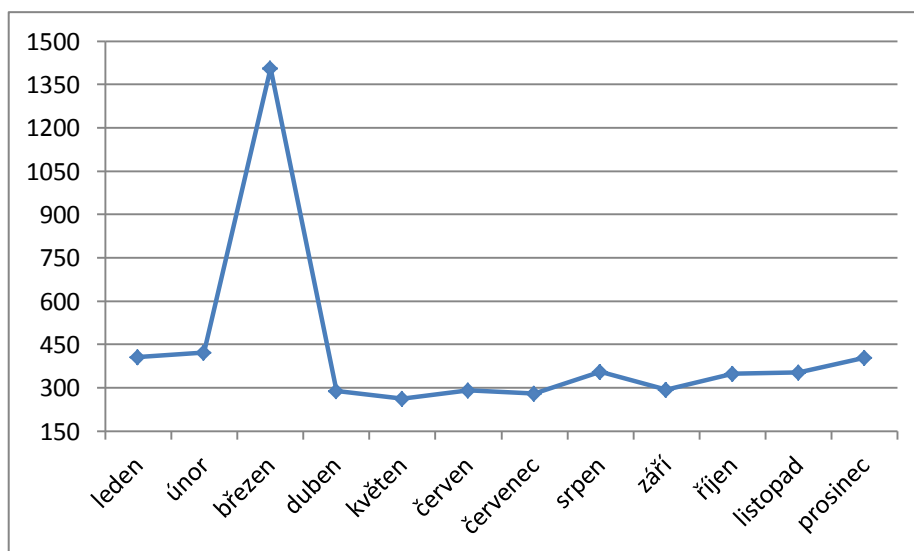
Graf č. 1 Počet zahájených VZ v jednotlivých měsících 2011

Zdroj: [30]

Jak je vidět, nejnižší počet zahájených veřejných zakázek byl v únoru. Pak již došlo k „vyrovnaní“, kdy počet zahájených zakázek byl téměř stejný. Toto období bylo od března do října. V listopadu došlo k poklesu, ovšem ten byl v prosinci opět vyrovnán na předchozí úroveň.

Pokud by došlo k porovnání roku 2011 a 2012 – je mezi těmito lety vidět rozdíl. V roce 2012 bylo celkem zahájeno 5 116 zakázek. Rapidní nárůst zahájených zakázek byl v březnu, kdy bylo zahájeno 1 407 zakázek. To je pravděpodobně spojeno se zavedením novely, která

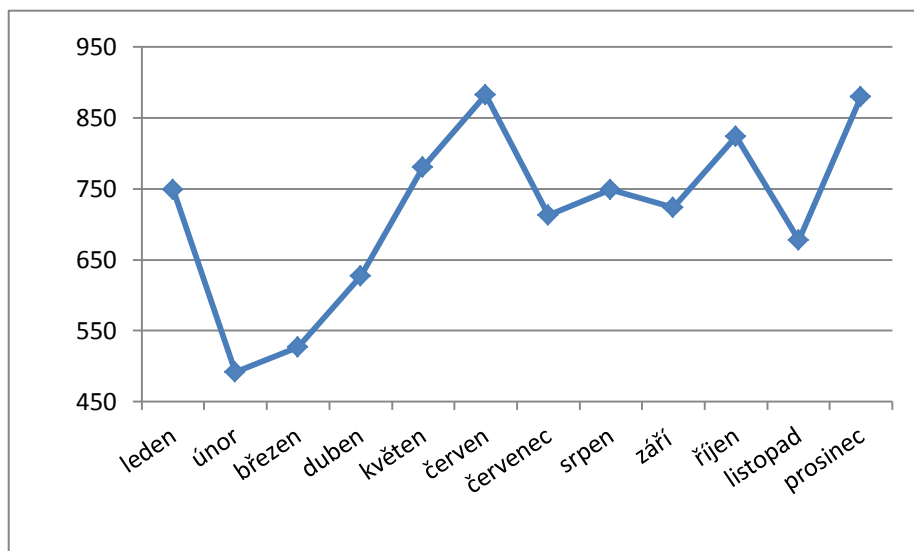
vyšla v účinnost od 1. dubna. Vzhledem k ostatním měsícům tohoto roku, šlo pouze o jediný případ, kdy bylo číslo takto veliké. V následujících měsících již počet za měsíc nepřesáhl hranici 400. Kdežto v roce 2011 bylo právě v následujících měsících po březnu vždy nad hranicí 400 zakázek, kromě listopadu. Je tedy patrné, že v roce 2012 se již začíná šetřit, a proto také ubývá zahájených veřejných zakázek (kromě března).

Graf č. 2 Počet zahájených VZ v jednotlivých měsících 2012

Zdroj: [31]

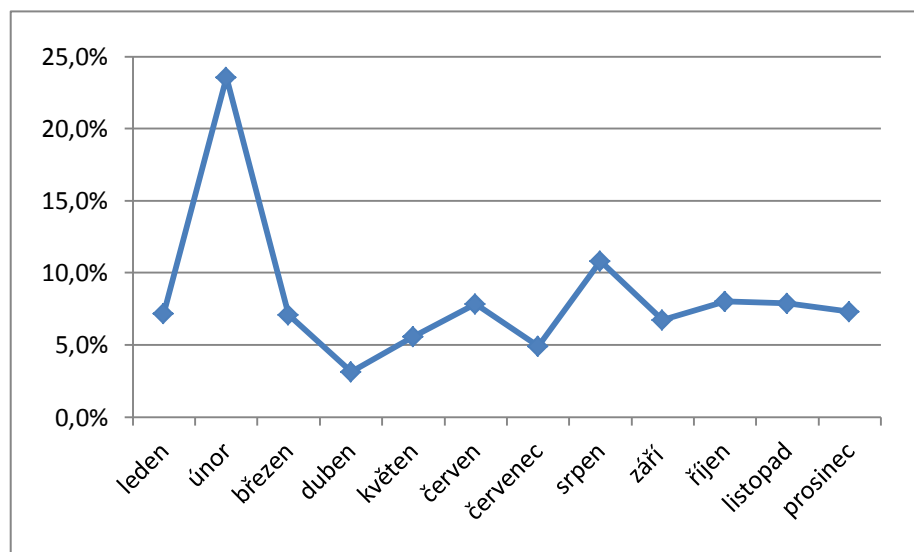
Na následujícím grafu je znázorněn vývoj počtu zadaných zakázek v roce 2011.

Graf č. 3 Počet zadaných VZ v jednotlivých měsících 2011

Zdroj: [30]

Celkový počet zadaných zakázek v roce 2011 byl 8 627. Tento počet je vyšší oproti počtu zahájených VZ. Důvod je takový, že zadavatelé jsou povinni uveřejnit oznámení o zadání zakázky i druh zadávacího řízení v případě zakázek, u kterých nebylo jejich povinností uveřejnit oznámení o zahájení zadávacího řízení (např. u zjednodušeného podlimitního řízení, jednacím řízení bez uveřejnění). Celkový objem finančních prostředků, který byl investován v průběhu roku 2011, byl zhruba 229 002 mil. Kč. Vývoj investovaných financí v % vzhledem k celkovým investicím během jednotlivých měsíců je znázorněn na následujícím grafu.

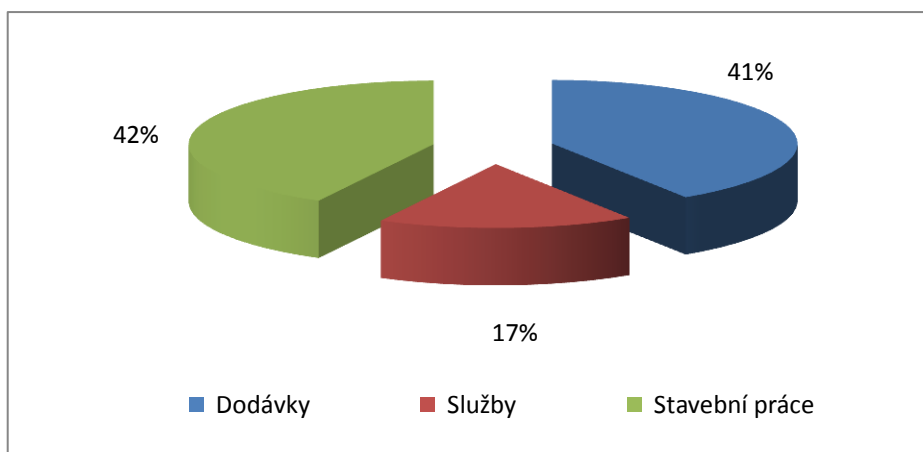
Graf č. 4 Zadané VZ v jednotlivých měsících 2011 podle finančního objemu v %

Zdroj: [30]

Je zajímavé, že i když v grafu č. 3 byl počet zakázek v únoru nejnižší, podle grafu č. 4 bylo nejvíce investovaných finančních prostředků právě v únoru. Vysvětlením je, že zakázky zadané v tomto měsíci měly vysoké částky.

Největší část veřejných zakázek zadaných v roce 2011 připadla na stavební práce. Ať je na to nahlíženo z pohledu počtu zadaných zakázek, nebo z pohledu finančního objemu zakázek.

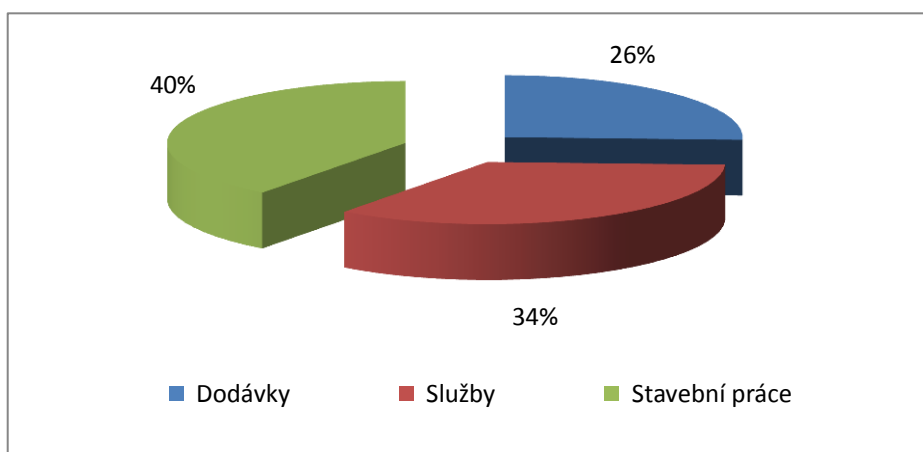
Co se týče celkové finanční hodnoty, která byla do zakázek investována – 42 % připadá na stavebnictví (konkrétně 96 757 mil. Kč), na dodávky připadá 41 % (konkrétně 93 592 mil. Kč) a zbylých 17 % patří službám (38 653 mil. Kč). [30]

Graf č. 5 Zadané VZ v roce 2011 podle druhu zakázky (hodnota veřejných zakázek)

Zdroj: [30]

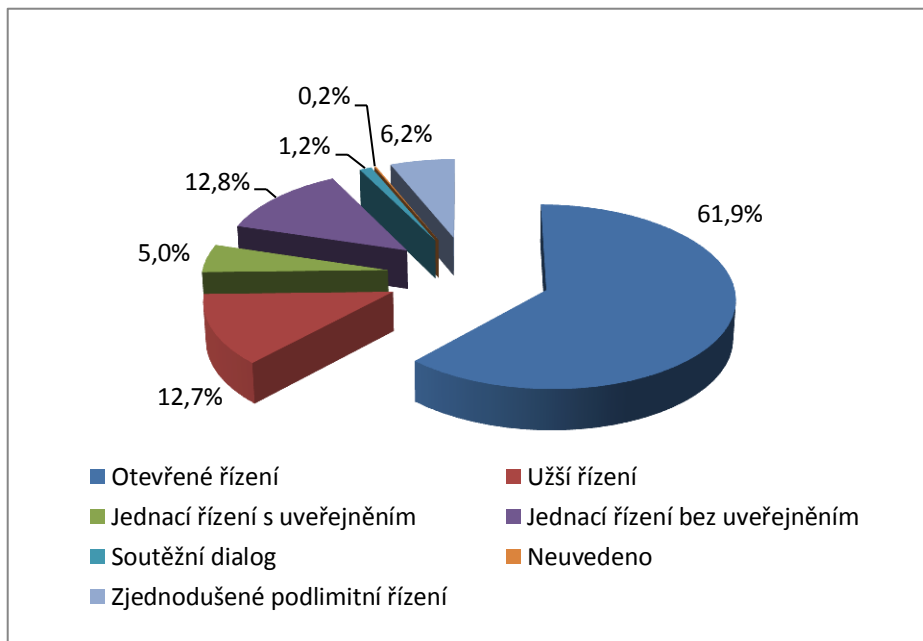
Z celkového počtu zadaných veřejných zakázek v roce 2011 (8 627) tvořily zakázky ze stavebnictví 40 %, dodávky 26 % a služby 34 %. I když služby tvořily téměř 3 000 VZ, finanční prostředky na ně připadající byly nejmenší.

Graf č. 6 Zadané VZ v roce 2011 podle druhu zakázky (počet VZ)

Zdroj: [30]

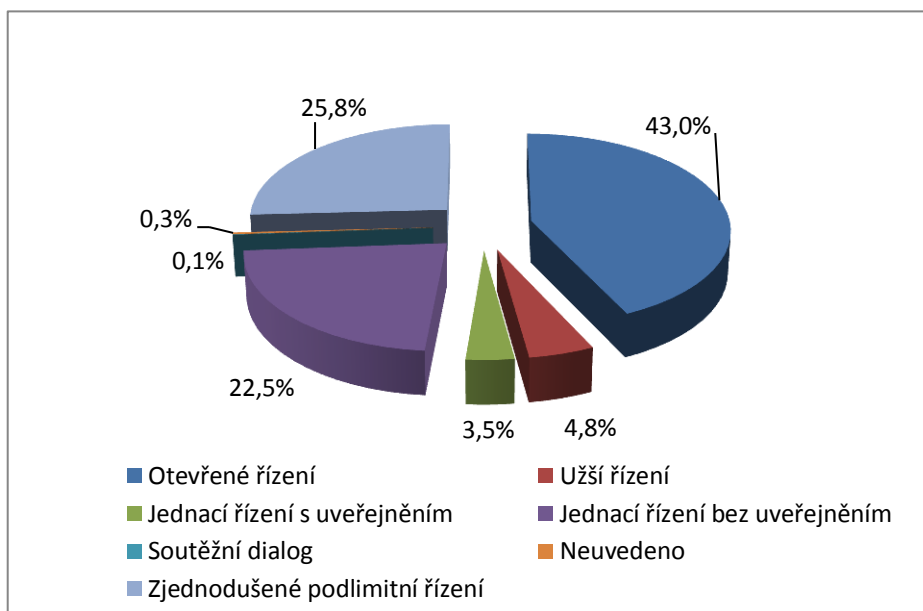
Nejčastěji používané zadávací řízení v roce 2011 bylo otevřené zadávací řízení. Opět je zde nahlíženo ze dvou pohledů. Z pohledu počtu zadaných VZ a finanční hodnoty VZ. V obou dvou případech bylo nejčastěji použito otevřené řízení. U ostatních druhů se to již liší.

Graf č. 7 Zadané VZ podle druhu zadávacího řízení (finanční objem)

Zdroj:[30]

Nejvíce používaným zadávacím řízením je otevřené řízení, druhým nejčastěji použitým zadávacím řízením podle finančního objemu VZ je užší řízení a třetím nepoužívanějším je jednací řízení bez uveřejnění.

Graf č. 8 Zadané VZ podle druhu zadávacího řízení (počet VZ)

Zdroj: [30]

2.3 Statistika veřejných zakázek vydaná Ministerstvem pro místní rozvoj

V časopise Obec & finance uveřejnilo Ministerstvo pro místní rozvoj aktuální statistiku veřejných zakázek a došlo k porovnání roku 2012 s předchozím rokem 2011. Veškeré údaje se týkají podlimitních a nadlimitních veřejných zakázek. Do jednotlivých propočtů nejsou započteny veřejné zakázky malého rozsahu. Obecně lze statistiku VZ rozdělit na dvě části. Na část zahájených veřejných zakázek a část zadaných veřejných zakázek.[5]

V části zahájených veřejných zakázek vyplynulo následující:[5]

- v roce 2012 došlo k nárůstu počtu i objemu veřejných zakázek
- zaznamenán byl i nárůst počtu a hodnoty nadlimitních VZ, u podlimitních veřejných zakázek nedošlo k větším změnám
- při porovnání prvního pololetí roku 2011 a 2012 je patrné, že v roce 2012 je vyšší počet zahájených veřejných zakázek, důvodem může být, že se zadavatelé snažili zahájit VZ před účinností novely zákona o veřejných zakázkách
- v roce 2012 vzrostl počet zahájených zakázek, které byly zadány veřejným zadavatelem, což bylo zřejmě způsobeno snížením limitu u podlimitních zakázek

V následující tabulce je uvedena statistika o zahájených veřejných zakázkách. Jde o VZ, u kterých byl zadavatelem odeslán k uveřejnění příslušný formulář ve stanoveném období, kterým došlo k zahájení zadávacího řízení. Ceny jsou uvedeny v předpokládané hodnotě VZ, kterou zadavatel stanovil před zahájením zadávacího řízení. Pojmem „Neuvedeno“ znamená, že zadavatel odeslal patřičný formulář, ale nevyplnil příslušné pole.

Tabulka č. 1 Statistika o zahájených veřejných zakázkách 2011 a 2012

Zahájené veřejné zakázky	2012					
	Počet oznámených VZ			Předběžná cena (v mil. Kč)		
	Celkem	1. pol.	2. pol.	Celkem	1. pol.	2. pol.
A. Podle limitu						
Neuvedeno	208	129	79	2 439	1 737	701
Nadlimitní	3 141	1 792	1 349	255 443	126 109	129 334
Podlimitní	1 991	1 167	824	36 192	23 955	12 237
Celkem	5 340	3 088	2 252	294 074	151 801	142 273
B. Podle zadavatele						
Neuvedeno	32	23	9	1 284	1 062	222
Sektorový	283	160	123	50 355	22 767	27 588
Veřejný	5 025	2 905	2 120	242 435	127 972	114 463
Celkem	5 340	3 088	2 252	294 074	151 801	142 273
C. Podle zakázky						
Dodávky	2 162	1 169	993	100 099	32 178	67 921
Služby	1 491	855	636	60 572	26 812	33 760
Stavební práce	1 687	1 054	623	133 402	92 811	40 591
Celkem	5 340	3 088	2 252	294 074	151 801	142 273

Zahájené veřejné zakázky	2011					
	Počet oznámených VZ			Předběžná cena (v mil. Kč)		
	Celkem	1. pol.	2. pol.	Celkem	1. pol.	2. pol.
A. Podle limitu						
Neuvedeno	108	41	67	1 529	921	607
Nadlimitní	2 671	1 248	1 423	228 367	68 369	159 998
Podlimitní	2 003	1 034	969	39 542	20 157	19 367
Celkem	4 782	2 323	2 459	269 420	89 449	1 799 771
B. Podle zadavatele						
Neuvedeno	595	335	260	17 195	9 905	7 290
Sektorový	323	125	198	86 261	24 606	61 655
Veřejný	3 864	1 863	2 001	165 963	54 937	111 026
Celkem	4 782	2 323	2 459	269 420	89 449	179 971
C. Podle zakázky						
Dodávky	1 744	827	917	87 277	22 539	64 738
Služby	1 469	678	791	68 781	16 878	51 903
Stavební práce	1 569	818	751	113 361	50 032	63 329
Celkem	4 782	2 323	2 459	169 420	89 448	179 971

Zdroj: [5]

Ze statistiky zadaných veřejných zakázek vyplývá: [5]

- v roce 2012 došlo také k celkovému nárůstu počtu i hodnoty veřejných zakázek
- počet nadlimitních i podlimitních VZ se zvýšil

- při porovnání pololetí – výrazný nárůst zadaných zakázek je ve druhém pololetí roku 2012, což bylo nejspíše způsobeno snížení limitů u podlimitních zakázek, protože pokud byly v první polovině roku 2012 zadány zakázky malého rozsahu v objemu 1 – 2 mil. Kč, v druhé polovině roku se staly podlimitními zakázkami díky novele zákona o VZ, a proto byly následně zahrnuty do statistiky
- zejména ve druhé polovině roku 2012 vzrostl počet zadaných zakázek veřejnými zadavateli

V tabulce č. 2 je uvedena statistika zadaných veřejných zakázek. Jde o VZ, u kterých byl v uvedeném období zadavatelem odeslán formulář, který ukončuje zadávací řízení.

Tabulka č. 2 Statistika o zadaných veřejných zakázkách 2011 a 2012

Zadané veřejné zakázky	2012					
	Počet oznámených VZ			Předběžná cena (v mil. Kč)		
	Celkem	1. pol.	2. pol.	Celkem	1. pol.	2. pol.
A. Podle limitu						
Neuvedeno	541	200	341	3 986	1 546	2 440
Nadlimitní	3 463	1 625	1 838	213 759	138 926	74 832
Podlimitní	6 789	2 634	4 155	49 324	22 268	27 055
Celkem	10 793	4 459	6 334	267 070	162 741	104 328
B. Podle zadavatele						
Sektorový	477	268	209	67 718	50 006	17 712
Veřejný	10 316	4 191	6 125	199 351	112 734	86 617
Celkem	10 793	4 459	6 334	267 070	162 741	104 328
C. Podle zakázky						
Dodávky	3 372	1 272	2 100	96 080	69 270	26 809
Služby	3 057	1 467	1 590	62 853	40 712	22 140
Soutěž o návrh	20	9	11	0	0	0
Stavební práce	4 344	1 711	2 633	108 137	52 758	55 378
Celkem	10 793	4 459	6 334	267 070	162 741	104 328

Zadané veřejné zakázky	2011					
	Počet oznámených VZ			Předběžná cena (v mil. Kč)		
	Celkem	1. pol.	2. pol.	Celkem	1. pol.	2. pol.
A. Podle limitu						
Neuvedeno	310	112	198	2 995	430	2 565
Nadlimitní	3 312	1 837	1 475	176 166	100 773	75 393
Podlimitní	5 051	2 149	2 902	48 976	21 504	27 472
Celkem	8 673	4 098	4 575	228 138	122 707	105 431
B. Podle zadavatele						
Sektorový	421	238	183	51 355	21 862	29 493
Veřejný	8 252	3 860	4 392	176 782	100 845	75 937

Celkem	8 673	4 098	4 575	228 138	122 707	105 430
C. Podle zakázky						
Dodávky	2 206	924	1 264	91 572	60 655	30 926
Služby	3 027	1 759	1 368	39 058	17 569	21 488
Soutěž o návrh	16	7	9	0	0	0
Stavební práce	3 424	1 390	2 034	97 497	44 482	53 015
Celkem	8 673	4 098	4 575	228 138	122 707	105 430

Zdroj: [5]

Velikost trhu veřejných zakázek je v roce 2011 odhadována na 13 % HDP. Vývoj velikosti trhu VZ v letech 2006 – 2011 je v následující tabulce.

Tabulka č. 3 Vývoj velikosti trhu veřejných zakázek v letech 2006 - 2011

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Veřejný zadavatel						
mld. Kč	446	423	457	503	475	435
% HDP	13,3	11,5	11,9	13,5	12,6	11,4
Sektorový zadavatel						
mld. Kč	104	51	79	79	119	61
% HDP	3,1	1,4	2,0	2,1	3,2	1,6
Celkem						
mld. Kč	550	474	535	583	594	496
% HDP	16,4	12,9	13,9	15,6	15,7	13,0

Zdroj: [32]

Díky ekonomické krizi a snaze vlády snížit zadlužení státu došlo v letech 2008 a 2009 k poklesu poměru výdajů na veřejné zakázky vzhledem k HDP. Velikost trhu s veřejnými zakázkami je ovlivňována dvěma faktory. Prvním faktorem je celkový objem veřejných výdajů na HDP a o ochotu veřejného sektoru upřednostňovat externí produkci na úkor interní produkce.[7]

2.4 Porovnání veřejných zakázek u centrální státní správy a místní samosprávy

V letech 2006 – 2011 byla celková hodnota finančních prostředků vložených do veřejných zakázek kolem 12,4 % HDP. Z čehož na centrální státní správu připadla přibližně polovina a zbytek připadl na obce a kraje. Od roku 2010 dochází k poklesu na trhu veřejných zakázek a to díky nepříznivé situaci a krokům vlády, která se snaží snížit celkové výdaje. Více jak polovina (55 %) z počtu všech zakázek je zachycena v informačním systému veřejných

zakázek. Zbytek není zaznamenán, protože se jedná o zakázky s různými výjimkami (např. vojenské zakázky) a o zakázky malého rozsahu.[6]

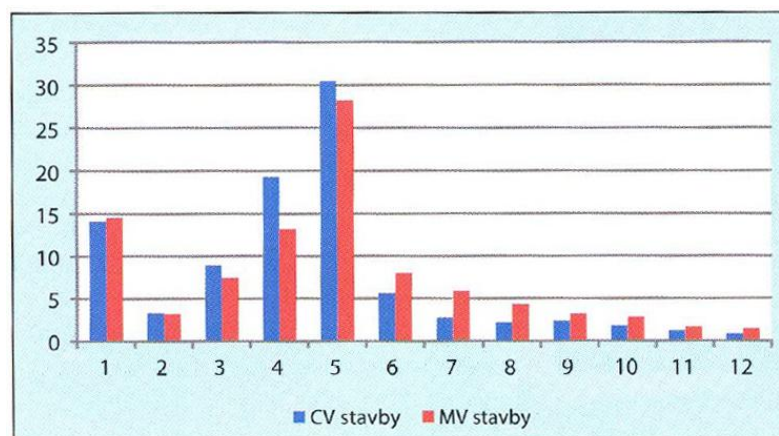
Obecně by se dalo říci, že místní samospráva je na tom o něco lépe, než centrální státní správa. Je to způsobeno tím, že u místní samosprávy je větší konkurence mezi uchazeči, jak znázorňuje tabulka č. 3. Svůj podíl na tom má i fakt, že místní samosprávy jsou do značné míry omezeny svým rozpočtem a je zde i menší zastoupení jednacích řízení bez uveřejnění.[6]

Tabulka č. 4 Porovnání centrální státní správy a místní samosprávy

	Počet nabídek	
	průměr	Medián
Centrální vláda		
Stavební práce	5,2	5
Služby	3,2	2
Dodávky	2,6	2
Místní samospráva		
Stavební práce	5,5	5
Služby	3,1	3
Dodávky	3,1	3

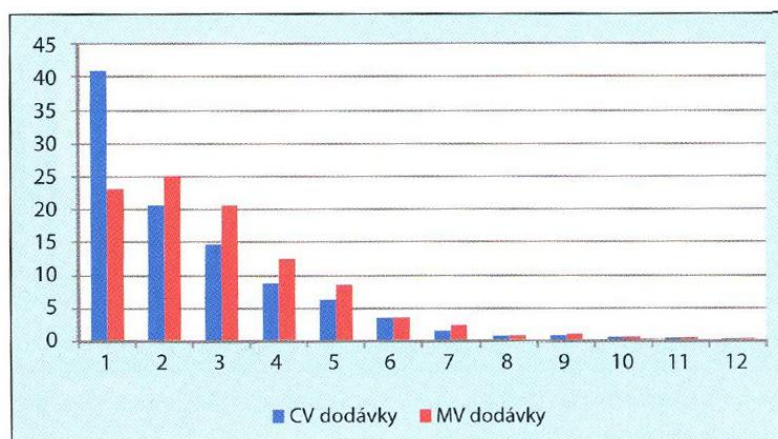
Zdroj: [6]

Novelou zákona o veřejných zakázkách je zrušení zadávacích řízení, kde se účastní pouze jeden dodavatel. Na následujících grafech jsou znázorněna zadávací řízení podle počtu nabídek v jednotlivých druzích veřejných zakázek – stavební práce, dodávky a služby. Jde o porovnání mezi centrální vládou a místní samosprávou. V grafech je na ose x zastoupen počet nabídek v zadávacím řízení a na ose y je procento zadávacích řízení.

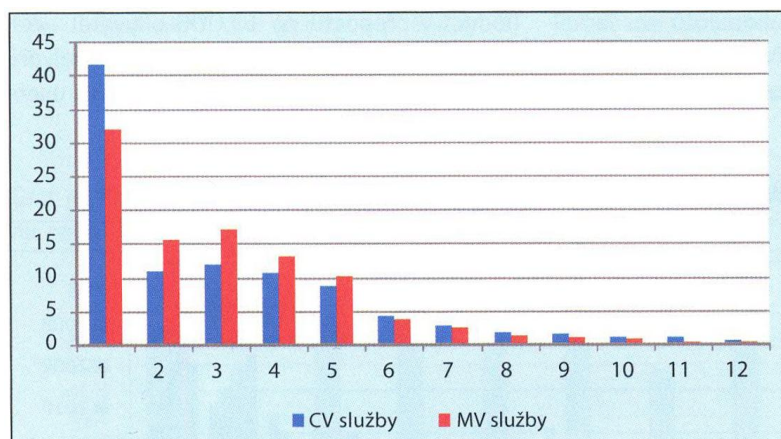
Obrázek č. 4 Zadávací řízení podle počtu nabídek v letech 2006 - 2011 - stavebnictví

Zdroj: [6]

Obrázek č. 5 Zadávací řízení podle počtu nabídek v letech 2006 - 2011 - dodávky

Zdroj: [6]

Obrázek č. 6 Zadávací řízení podle počtu nabídek v letech 2006 - 2011 - služby

Zdroj: [6]

Největší problém je v oblasti služeb, kde centrální vláda i místní samospráva mají největší zastoupení zadávacího řízení právě s jednou nabídkou. I v případě veřejných zakázek na dodávky je u centrální vlády nejčastějším případem zadávací řízení, kde je pouze jedna nabídka. Ale u místní samosprávy již tomu tak není. U VZ na dodávky u místní vlády je nečastější zadávací řízení kde jsou dva uchazeči. A nejlépe je na tom stavebnictví, kdy je největší počet zadávacích řízení s pěti nabídkami a centrální vláda i samospráva jsou celkem vyrovnané.

2.5 Sporné veřejné zakázky

2.5.1 „Slavná karlovarská losovačka“

V roce 2008 byla udělena pokuta půl milionu korun od Nejvyššího správního soudu městu Karlovy Vary. Tato pokuta byla udělena za netransparentní postup při zadávání veřejné zakázky – konkrétně za postup při losování pro zúžení počtu uchazečů, kdy tento postup považoval antimonopolní úřad za netransparentní. Průběh losování je volně přístupný na internetové adrese www.youtube.cz. Na videu je zřejmé, že první tři firmy byly opravdu losovány a dvě poslední firmy, které byly zařazeny do užšího výběhu, vybíral organizátor několik desítek sekund.[25]

„Podle rozsudku nejvyššího správního soudu losování dvou posledních zájemců mohlo navodit dohady o tom, že osoba ve skutečnosti vůbec nelosuje, nýbrž v nádobě hledá předem určený lístek, který má vytáhnout, avšak lístek se jí nedaří najít. Pro aplikaci zásady transparentnosti podle zákona o veřejných zakázkách přitom podle soudu není podstatné, zda tomu tak skutečně bylo, zda opravdu losující hledal lístek po hmatu, nebo zda to snad bylo způsobeno pouhou nešikovností losující osoby.“[25]

Pokuta, která byla proto městu Karlovy Vary vyměřena, je jedna z nejvyšších pokut, jakou antimonopolní úřad vyměřil městům a obcím. Město tuto pokutu v roce 2008 zaplatilo, ale následně se odvolalo. Potvrzení této pokuty Nejvyšším správním soudem bylo v září roku 2010.[25]

2.5.2 Přerov

V roce 2008 uskutečnilo město Přerov devadesátimilionový tendr na dopravní stavby. Podle antimonopolního úřadu zásadním způsobem měnilo v průběhu tendru zadávací podmínky, na základě kterých vytvářeli zájemci své nabídky. Kvůli tomu byla městu Přerov vyměřena pokuta ve výši 300 000 Kč. Po udělení této pokuty dostalo město další pokutu ve výši 90 000 Kč – kvůli výběru dodavatele na stavební úpravy zimního stadionu. Ovšem v obou dvou případech došlo ke snížení pokuty. V případě dopravních staveb je konečná výše pokuty 30 000 Kč a u zimního stadionu došlo na snížení na 10 000 Kč.[22]

2.5.3 Zadavatelé se bojí sporů kvůli netransparentnosti zakázky

Společnosti Otidea a advokátní kancelář Vilímková, Dudák & Partners provedly průzkum u více jak 450 státních orgánů, krajů a obcí, které zadávají veřejné zakázky. Téměř 80 % zadavatelů používá jako hodnotící kritérium pro výběr zakázky nejnižší nabídkovou cenu.

Chtějí si tak zajistit transparentnost zadávacího řízení. Což se někdy stává problémem, protože podle výsledků průzkumu se došlo k závěru, že tři čtvrtiny zadavatelů se setkaly s nabídkami, které byly až příliš nízké. S největší pravděpodobností lze předpokládat, že při příliš nízkých cenách není firma schopna zajistit práce ve stanovené kvalitě. A přesto tyto firmy tendry vyhrávají. Stává se to zejména u stavebních zakázek, kdy nabídnutá cena je velice nízká na to, aby dodavatel mohl splnit požadavky na kvalitu. Proto velmi často dojde k velkému prodražení zakázky díky dalším pracím, které musí být následně provedeny. Ve většině případů dojde k určení jako základního kritéria právě nejnižší nabídková cena.

Toto kritérium je zadavatelům velice často stanoveno jejich nadřízenými orgány. Úředníci jsou si vědomi, že posuzování vhodného kandidáta na realizaci veřejné zakázky nelze provést podle jediného kritéria – nejnižší ceny. Sice jde o rychlejší a jednodušší postup, ale ve svém konečném důsledku se nemusí jednat o levnější a účinnější způsob.[23]

2.6 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže je důležitým orgánem v oblasti veřejné správy, který má pravomoci v oblasti ochrany hospodářské soutěže, dohlíží nad zadáváním veřejných zakázek a podílí se na monitoringu a koordinaci veřejné podpory. V čele úřadu je předseda, který je jmenován vždy prezidentem republiky na funkční období šesti let.

Jedná se o důležitý orgán v případě veřejných zakázek, protože již od roku 1995 nad nimi vykonává dohled. Jeho úkolem je sledování chování soutěžitelů a v případě, že nalezne nějaké porušení, zakročuje a snaží se o co nejrychlejší nápravu. Problémem v oblasti veřejných zakázek je, že soutěžící zneužívají své dominantní postavení, anebo uzavírají zakázané dohody. V poslední době se objevuje i problém zakázané hodnoty – jde o to, že uchazeči o veřejnou zakázku spolu navzájem spolupracují. Případné další problémy spočívají v navyšování cen nad tržní úroveň, omezování nabídky zboží a služeb nebo pomalejší technický či hospodářský rozvoj. Všechny tyto důvody jsou velkým problémem, protože nedávají prostor pro ostatní uchazeče, kteří by se realizací veřejné zakázky také rádi zabývali.[35]

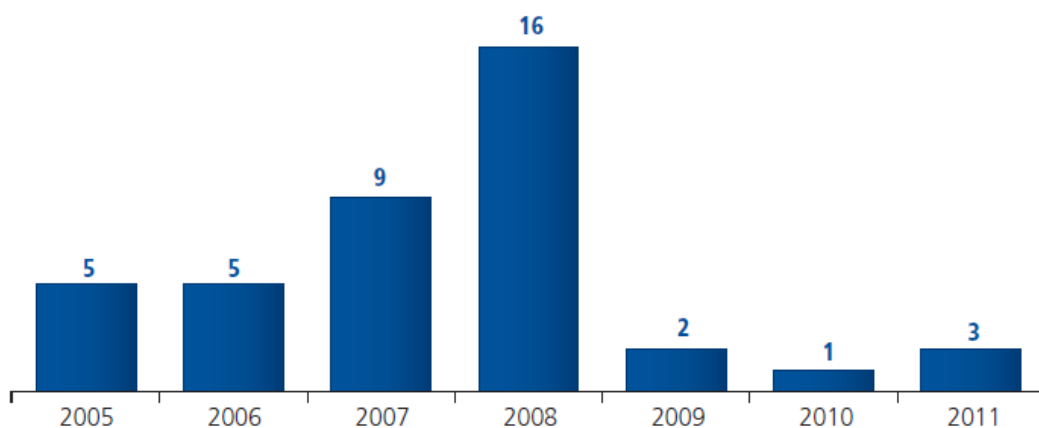
Mezi základní problémy, se kterými se ÚOHS zabývá, jsou zakázané dohody – konkrétněji kartely. Ty nejvíce ohrožují českou ekonomiku a odčerpávají veřejné finanční prostředky z rozpočtů. Zakázané dohody spočívají nejen v cenovém, ale i segmentačním kartelu a vedou k vyloučení soutěžení mezi uchazeči o získání veřejné zakázky, k navýšení cen na maximální

výši a k omezení konkurence v kvalitě poskytovaného plnění zakázky. Díky tomu, že dochází k těmto kartelům (také jsou označovány jako bid riggingové dohody) může dojít k předražení zakázky o 10 – 50 %. V opačném případě, kdy by se do soutěže o získání veřejné zakázky zapojily pouze firmy, které by byly mezi sebou dokonale konkurenční, mohlo by dojít ke zlevnění celkové hodnoty zakázky až o 5 %. Když se vezme v potaz, že ročně jsou do veřejných zakázek investovány stovky miliard korun, jde v případě bid riggingových dohod o velké nadměrné zatížení veřejných rozpočtů, kdy by vynaložené peníze mohly být použity na něco jiného, na co se třeba již bohužel nedostávají finance.[35]

Mezi povinnosti úřadu v oblasti veřejných zakázek patří:[33]

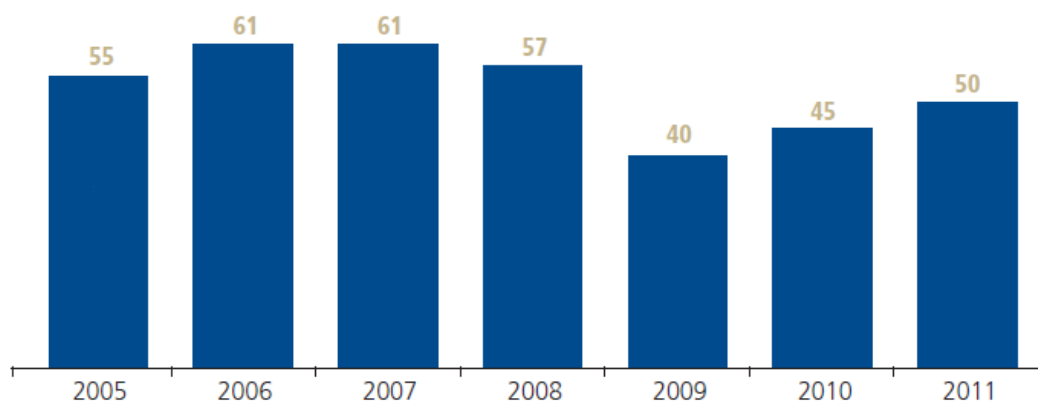
- hodnocení podkladů přijatých zadavatelem a přezkoumání postupů používaných smluvními orgány při zadávání veřejných zakázek, včetně možnosti zrušení rozhodnutí ze strany zadavatele, dále může vydat nařízení, aby zadavatel provedl nový výběr, případně mu nařídil nápravu porušení či zrušení zadání veřejné zakázky
- zúčastnění zástupců dozorčího orgánu při otevírání obálek s nabídkami
- poskytování statistických údajů týkajících se zadávání veřejných zakázek a jejich zveřejňování
- uvalení sankcí
- ostatní povinnosti

Na následujícím obrázku je znázorněn počet zahájených správních řízení proti zakázaným dohodám. Od roku 2006 jejich počet neustále rostl až do roku 2008 a poté klesl. Pokles po roce 2008 je jistě alespoň částečně způsoben ekonomickou krizí, kdy se do veřejných rozpočtů nemuselo dostávat tolik peněz jako v předchozích letech, a proto mohlo dojít ke snížení počtu veřejných zakázek. Nebo by to mohlo být způsobeno tím, že veřejní zadavatelé začali více hledět na své finanční prostředky a snažili se zadat zakázky s co největším ohledem na své zdroje.

Obrázek č. 7 Počet zahájených správních řízení v oblasti zakázaných dohod

Zdroj: [35]

Obrázek č. 8 Počet zahájených správních řízení v oblasti spojování soutěžitelů

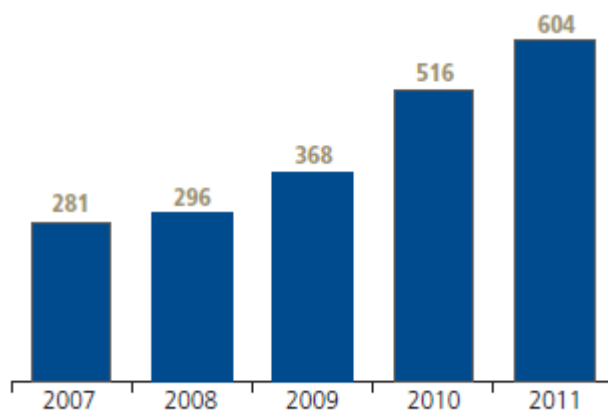
Zdroj: [35]

ÚOHS vykonává také dohled nad zadáváním veřejných zakázek. Cílem počínání úřadu je zajištění rovné, transparentní a nediskriminační soutěže a také úspory veřejných financí. Základním rozhodnutím ÚOHS je, zda zadavatel při zadání veřejné zakázky postupuje v souladu se zákonem. Pokud zjistí, že zadání zakázky neproběhlo podle zákon, tak ukládá nápravná opatření. Nejčastější chyby zadavatelů spočívají v diskriminačních a netransparentních zadávacích podmínkách předmětu zakázky, dále vyžadování nesouvisejících dokladů s veřejnou zakázkou a nepřiměřené kvalifikace ve vztahu ke složitosti, druhu a rozsahu předmětu veřejné zakázky.[35]

Podle údajů zveřejněných Ministerstvem pro místní rozvoj došlo v roce 2011 k poklesu trhu veřejných zakázek, který začal již v roce 2010. Důvodem tohoto poklesu jsou nejspíše úsporná opatření centrální a místní vlády. V roce 2011 byla celková suma veřejných zakázek

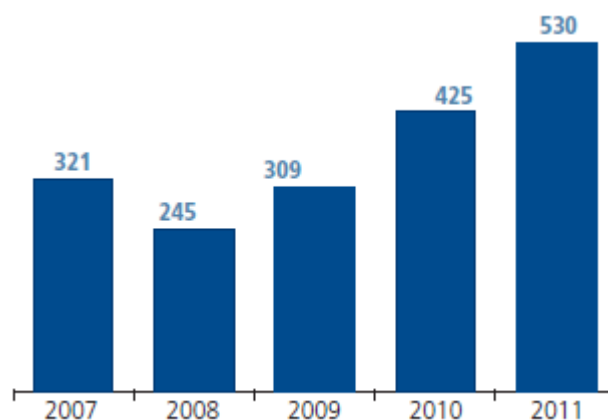
496 mld. Kč. Díky tomu, že dochází ke snižování veřejných zakázek, roste tak konkurence mezi jednotlivými firmami.[35]

Na následujících dvou obrázcích je znázorněn vývoj počtu přijatých podnětů pro zahájení správního řízení v roce 2011 Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže a počet zahájených prvostupňových řízení v roce 2011.

Obrázek č. 9 Počet přijatých podnětů

Zdroj: [35]

Obrázek č. 10 Počet zahájených prvostupňových řízení

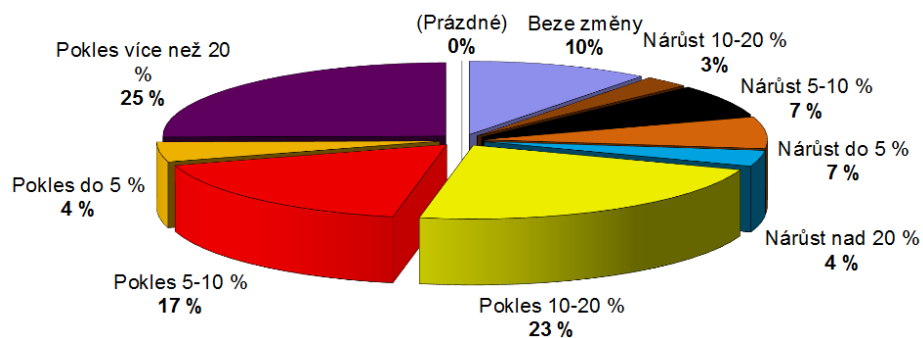
Zdroj: [35]

3 STAVEBNICTVÍ

3.1 Aktuální stav stavebnictví v ČR

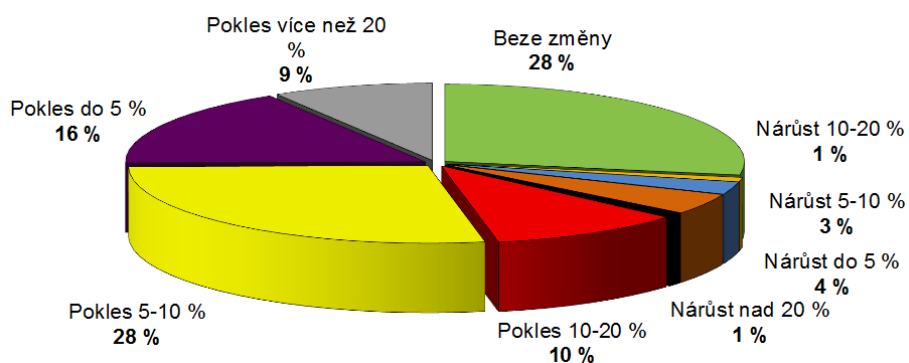
Na začátku června roku 2012 provedl Svaz podnikatelů ve stavebnictví v ČR průzkum prostřednictvím rozsáhlé ankety zaměřenou na otázku aktuální situace stavebnictví v České republice. Ankety se celkem zúčastnilo 116 stavebních firem z celé republiky. Cílem bylo porovnat rok 2011 s předpokládaným vývojem roku 2012. Šetření bylo rozděleno do dvou okruhů otázek. První okruh byl zaměřen zejména na zjištění informací ohledně objemu stavební produkce, objem nasmlouvaných prací, počtu zaměstnanců v jednotlivých firmách a zjištění jejich hospodářských výsledků. Cílem druhého okruhu bylo zjistit hlavní problematiku firmy a její dopady na aktuální situaci na daný podnik. Podle dosažených výsledků z prvního okruhu lze předpokládat, že se situace v oblasti stavebnictví v roce 2012 oproti roku 2011 zhoršila. U více jak poloviny dotázaných firem je v této oblasti zaznamenán pokles. Nejproblematictější oblastí stavebnictví je podle ankety inženýrské stavitelství, kde pokles hlásí až 88 % dotazovaných firem. Z odpovědí jednotlivých podniků je zřejmé, že za svůj největší problém vidí svoji zakázkovou náplň (uvedlo to 85 % firem) a za nejmenší problém považují nedostatek pracovních sil (uvedlo 13 % dotázaných). Výsledky, které Svaz podnikatelů ve stavebnictví v ČR získal z této ankety, budou dále využity pro jednání s vládou ČR a ostatními státními orgány či subjekty. Mohou také ovlivnit rozhodování o strategických záležitostech jednotlivých členských firem v tomto svazu.[34]

Na následujících obrázcích jsou znázorněny výsledky provedené ankety. Hodnoty jsou vždy za celou Českou republiku a jedná se o předpokládané změny v roce 2012 oproti roku 2011.

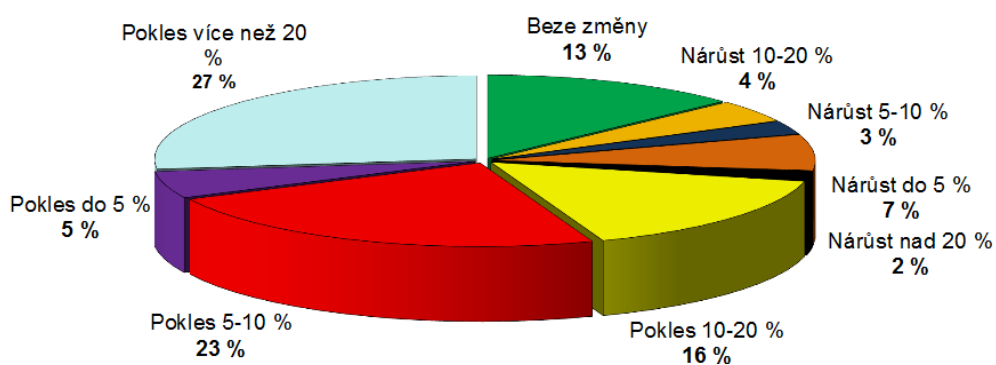
Obrázek č. 11 Předpokládané změny v roce 2012 – stavební produkce

Zdroj: [34]

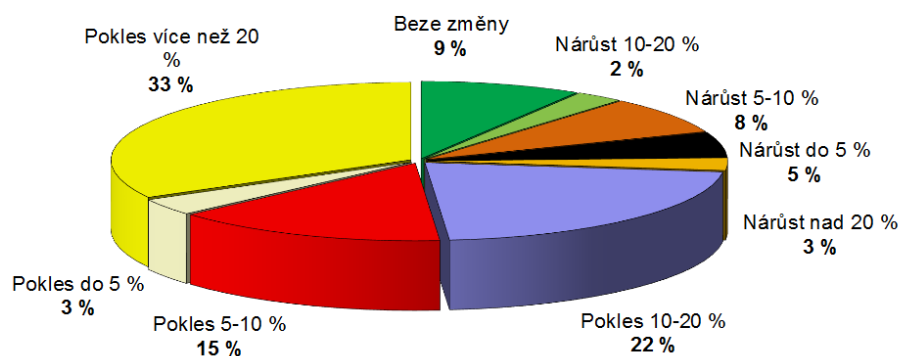
Obrázek č. 12 Předpokládané změny v roce 2012 – stav zaměstnanců

Zdroj: [34]

Obrázek č. 13 Předpokládané změny v roce 2012 – hospodářský výsledek

Zdroj: [34]

Obrázek č. 14 Předpokládané změny v roce 2012 – objem nasmlouvaných prací

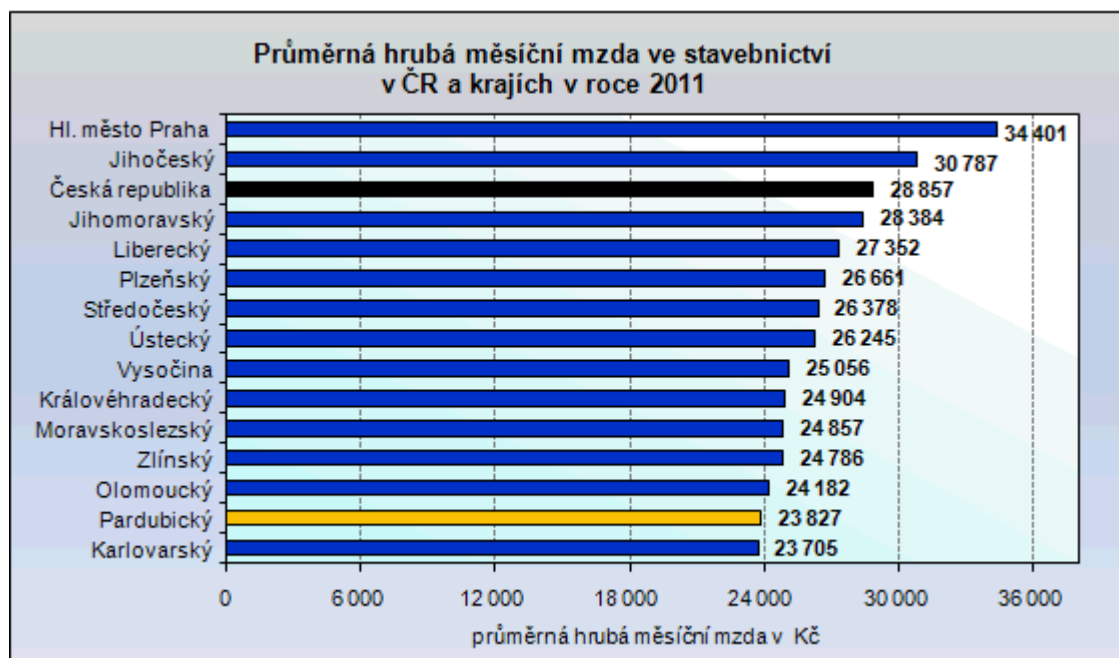
Zdroj: [34]

Podle zprávy z českého statistického úřadu, která byla uveřejněna 6. září 2012, dosud stavebnictví ještě nepřekonalo krizi, která přišla v roce 2008. Index stavební produkce (ISP) meziročně neustále klesá zhruba o 3,5 %. Během prvních sedmi měsíců v roce 2012 se ISP snížil dokonce o 5,5 %. Údaje z této zprávy se shodují s anketou Svazu podnikatelů ve stavebnictví – důvodem tohoto poklesu je nepříznivý vývoj v inženýrském stavitelství.[17]

Podle zprávy uveřejněné 15. 3. 2013 na portálu vz24.cz tvrdí Fórum českého stavebnictví, že za krizi v odvětví může vláda. Fórum se shodlo na tom, že vláda neprovádí dostatečné investice do infrastruktury a tím nenapomáhá k nastartování růstu ve stavebnictví. Společnost Deloitte vypracovala studii o vývoji českého stavebnictví v evropském kontextu, která dokládá, že za pokles odvětví může částečně stát, jelikož došlo ke snížení počtu veřejných zakázek v roce 2012 o 50 procent oproti roku 2008. Čeští stavebníci vyzývají vládu, aby se zachovala stejně, jako vláda v Německu. Kde v roce 2008 a 2009 vláda podpořila investice především do komunální a spolkové infrastruktury a došlo k opětovnému růstu stavebnictví. Ministr průmyslu a obchodu však odmítá návrhy stavebníků. Jeho odůvodnění je takové, že zvýšení zadlužení České republiky není řešením. Ke zlepšení současné situace by podle pana ministra Martina Kuby napomohlo dlouhodobé plánování infrastruktury, zvýšení efektivnosti zejména dopravních staveb a změna zákona o veřejných zakázkách.[36]

Na následujícím obrázku jsou zobrazeny průměrné měsíční mzdy ve stavebnictví na území České republiky v jednotlivých krajích v roce 2011. Nejvyšší mzda je v Praze. Průměr České republiky si nevede zase až tak špatně. Je na třetí příčce, ale průměr je navyšován výší platu v Praze, protože oproti ostatním krajům je zde mzda výrazně vysoká. Nejnížší mzdy jsou v Karlovarském kraji a rozdíl vůči Praze je markantní. Jedná se o více jak deset tisíc Kč. V Pardubickém kraji jsou průměrné mzdy téměř o pětinu nižší, než je republikový průměr

a nejsou o moc vyšší jak v Karlovarském kraji, a proto je Pardubický kraj na předposledním místě. V prvním pololetí roku 2011 byla průměrná mzda v Pardubickém kraji 22 173 Kč a Pardubický kraj tak obsadil třetí příčku odspoda, ale postupem času ke konci roku došlo sice k růstu mzdy, ale nárůst nebyl tak citelný a došlo k posunu na předposlední příčku v celorepublikovém srovnání.

Obrázek č. 15 Průměrná hrubá mzda ve stavebnictví v roce 2011

Zdroj: [18]

3.2 Stavebnictví v Pardubickém kraji

V tabulce č. 5 je znázorněno stavebnictví a bytová výstavba v Pardubickém kraji v roce 2011 v mil. Kč.

Tabulka č. 5 Stavební práce podle okresu v Pardubickém kraji v roce 2011 v mil. Kč

Kraj, okresy	Stavební práce podle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby	z toho				
		nová výstavba, rekonstrukce a modernizace	z toho		opravy a údržba	pro veřejné zadavatele
			bytové budovy	inženýrské stavby		
Pardubický kraj	8 384	7 661	913	3 493	722	3 083
Chrudim	1 492	1 334	254	511	159	451
Pardubice	3 244	2 998	361	1 829	246	1 474
Svitavy	1 480	1 344	102	565	136	561
Ústí nad Orlicí	2 167	1 986	196	588	182	598

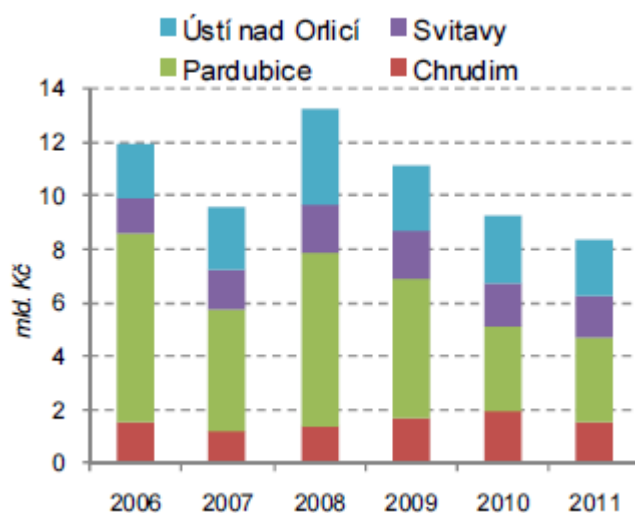
Zdroj: [16]

Jak je z tabulky zřejmé, největší podíl na stavebnictví v Pardubickém kraji má nová výstavba, rekonstrukce a modernizace. Další nezanedbatelnou součástí jsou stavební práce pro veřejné zadavatele.

V roce 2011 došlo k poklesu počtu stavebních podniků, které zaměstnávají více než 50 zaměstnanců – celkový počet byl podle českého statistického úřadu 47 stavebních podniků. Průměrná hrubá měsíční mzda se sice zvýšila, ale jak je vidět z obrázku č. 15, je téměř na nejnižší úrovni ze všech krajů v České republice. Objem základní stavební výroby (ZSV) oproti roku 2010 poklesl o 15,7 % a byl ovlivněn výstavbou inženýrských staveb a pozemním stavitelstvím. V hodnotách celkového objemu uskutečněné základní stavební výroby se Pardubický kraj umístil na deváté pozici. Průměrný počet zaměstnanců evidovaných ve stavebních podnicích byl v roce 2011 v Pardubickém kraji 4 635, čímž se kraj umístil na deváté pozici v mezikrajském srovnání.[18]

Objem prací provedených podle dodavatelských smluv na území Pardubického kraje se snižoval méně, než objem ZSV. Největší vliv na pokles objemu prací měly stavby, které se realizovaly pro veřejného zadavatele a to zejména v oblasti inženýrských staveb.[19]

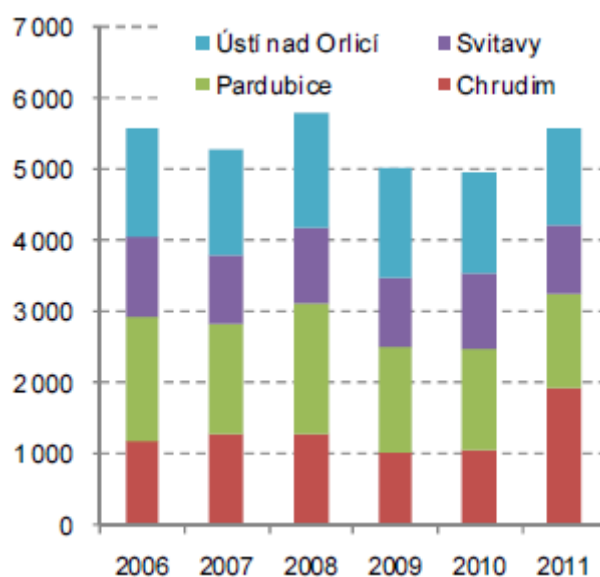
Pokles stavebnictví je patrný z následujícího obrázku.

Obrázek č. 16 Stavební práce provedené na území okresů Pardubického kraje podniky s 20 a více zaměstnanci (v mld. Kč)

Zdroj:[19]

Z obrázku č. 16 je patrné, že největší objem stavebních prací v Pardubickém kraji připadá na okres Pardubice. Oproti roku 2010 zde došlo k menšímu nárůstu, ovšem v porovnání s předchozími roky se hodnota stavebních prací zmenšila téměř o polovinu. Druhý největší podíl má okres Ústí nad Orlicí. V porovnání s rokem 2010 došlo k poklesu objemu stavebních prací a v porovnání s předchozími roky je to až na rok 2008 téměř podobné. U zbylých dvou okresů (Svitavy a Chrudim) je těžké určit, který z nich přispívá na stavební práce nejméně. Ale z vývoje předchozích let je zřejmé, že jejich podíl je celkem vyrovnaný.

Obrázek č. 17 Vydaná stavební povolení a ohlášení v okresech Pardubického kraje

Zdroj:[19]

Co se týče vydání stavebních povolení v Pardubickém kraji, tak je na tom nejlépe okres Chrudim, kde byl zaznamenán meziroční nárůst vzhledem k roku 2010. Vedlo k tomu zejména zvýšení počtu stavebních povolení na bytovou výstavbu a na stavby pro ochranu životního prostředí. U ostatních krajů došlo k poklesu jejich počtu. Hodnota povolených a ohlášených staveb v kraji v roce 2011 byla zhruba 12 mld. Kč, což činilo o 7 mld. Kč méně, než v roce 2010.

4 SBĚR DAT

V praktické části byly porovnány firmy, které se účastnily veřejných zakázek, a firmy, které se jich neúčastnily. Pro výzkum byla použita částečná finanční analýza – konkrétně se použily ukazatele rentability.

Z ukazatelů rentability byly aplikovány rentabilita tržeb (ROS), rentabilita nákladů (ROC), rentabilita celkových vložených aktiv (ROA) a rentabilita vlastního kapitálu (ROE).

4.1 Rentabilita

Rentabilita je také označována jako výnosnost vloženého kapitálu a je měřítkem pro podnik. Vyjadřuje schopnost vytvářet nové zdroje a dosahovat zisku použitím investovaného kapitálu. Hodnoty potřebné pro vypočtení jednotlivých ukazatelů jsou většinou získávány ze dvou účetních výkazů – rozvahy a výkazu zisků a ztrát. Ukazatelé slouží k hodnocení celkové efektivnosti dané činnosti podniku a měly by mít, vzhledem k vývoji, rostoucí charakter.[1]

4.1.1 Rentabilita tržeb

Tento ukazatel představuje zisk vztažený k tržbám. Kde tržby představují tržní ohodnocení výkonů podniku za určité období (např. rok).[9] Výpočet tohoto ukazatele je znázorněn v následující rovnici:

$$ROS = EBIT/Tržby \quad (1)$$

Ze zlomku je patrné, že vyjadřuje schopnost podniku dosahovat hrubý zisku při dané úrovni tržeb, tedy kolik dokáže podnik vyprodukovat efektu na korunu tržeb. Také se mu někdy říká ziskové rozpětí a slouží k vyjádření ziskové marže.[1]

Do položky zisku je možné dosazovat provozní hospodářský výsledek, nebo také veškeré tržby. Pro výpočet rentability tržeb u jednotlivých firem byly použity veškeré tržby, které se v daných podnicích vyskytly.

4.1.2 Rentabilita nákladů

Jde o poměr celkový nákladů k zisku před odečtením nákladových úroků a před zdaněním. Vyjadřuje, kolik korun nákladů musí firma vynaložit, aby získala 1 Kč zisku. Rentabilitu nákladů lze spočítat podle následující rovnice:

$$ROC = EBIT/Náklady \quad (2)$$

4.1.3 Rentabilita celkových vložených aktiv

Ukazatel ROA poměřuje celkový zisk s celkovými aktivy, které byly investovány do podnikání bez ohledu na zdroje financování. Výpočet rentability celkových vložených aktiv je znázorněn na následující rovnici.

$$ROA = EBIT/Aktiva \quad (3)$$

Do čitatele může být dosažen jak EBIT, tak i čistý zisk po zdanění. V případě EBITu ukazatel měří hrubou produkční sílu aktiv podniku před odečtením daní a nákladových úroků. Pokud je do zlomku dosazen čistý zisk po zdanění, dochází k poměru vložených prostředků nejen se ziskem, ale i s úroky, které podnik platí svým věřitelům za kapitál.[9]

4.1.4 Rentabilita vlastního kapitálu

Výpočtem tohoto ukazatele se zjistí míra ziskovosti z vlastního kapitálu. Z této míry zjišťují vlastníci, zda jejich kapitál přináší dostatečný výnos a zda se využívá s intenzitou odpovídající velikosti jejich investičního rizika. Způsob výpočtu je následující.

$$ROE = \text{Čistý zisk}/\text{Vlastní kapitál} \quad (4)$$

Investoři požadují, aby tento ukazatel byl vyšší než úroky, které by obdržel při jiné formě investování (např. z obligací, termínovaného vkladu, atd.). V případě, že je hodnota rentability vlastního kapitálu dlouhodobě nižší nebo rovna výnosnosti cenných papírů, které jsou státem garantovány, bude podnik pravděpodobně odsouzen k zániku nebo bankrotu a investor bude chtít investovat svůj kapitál někde jinde, kde bude mít jistější výnosy.[9]

4.2 Datový soubor pro další zpracování

4.2.1 Firmy s veřejnými zakázkami

Výsledný soubor firem, na které je později aplikován výzkum, byl získán z poskytnuté databáze firem, které zpracovávaly v letech 2006 až 2011 veřejné zakázky. Z databáze firem byly vyfiltrovány pouze firmy, jejichž sídlo je v Pardubickém kraji a jejich předmětem podnikání je oblast stavebnictví. Dále bylo nutné získat ekonomické informace o těchto firmách z obchodního rejstříku. Pro získání těchto údajů bylo nutné, aby měl daný podnik zveřejněné účetní závěrky za roky 2006 – 2011, ze kterých by se dalo čerpat. Vzhledem k tomu, že více jak polovina vybraných firem neměla tyto závěrky zveřejněny, došlo tak

ke snížení počtu firem, které by se dále mohly zpracovávat. Dále bylo nutné ze zbývajících firem vybrat 20 podniků, na které byl aplikován výzkum. Tento výsledný soubor podnikatelských subjektů, který byl posuzován podle průměrné velikosti zakázky, je znázorněn v tabulce č. 6.

Tabulka č. 6 Datový soubor firem s veřejnými zakázkami v letech 2006 – 2011

Firma	Velikost zakázek (v Kč)	Počet zakázek	Průměrná velikost zakázky (v Kč)	Podíl VK na celkových pasivech	Průměr počtu nabídek
AZ STAVEBNÍ Heřmanův Městec s. r. o.	125 584 058	8	15 698 007	0,706	6,000
BÁČA, Polička s.r.o.	108 526 862	8	13 565 858	0,408	1,000
BOSS spol. s r.o.	18 355 758	1	18 355 758	0,156	3,625
BW - Stavitelství, s.r.o.	125 719 163	7	17 959 880	0,086	4,000
Dlažba Vysoké Mýto s.r.o.	129 416 210	10	12 941 621	0,733	3,000
ELESTAV s.r.o.	23 451 922	3	7 817 307	0,038	1,000
EVT Stavby s.r.o.	310 148 611	16	19 384 288	0,242	6,333
GASCO spol. s r.o.	24 780 102	2	12 390 051	0,448	2,667
CHRNA stavební společnost s. r. o.	8 662 979	1	8 662 980	0,112	4,429
I. SPZ s.r.o.	9 811 930	1	9 811 930	0,440	11,000
ISOTEP spol. s r.o.	16 192 924	2	8 096 462	0,404	3,375
M - SILNICE a. s.	3 229 176 207	128	25 426 584	0,547	4,000
MIROS dopravní stavby a.s.	328 663 820	24	13 694 326	0,230	3,000
Průmstav Náchod s.r.o.	44 091 102	1	44 091 102	0,468	10,100
S&M CZ s.r.o.	50 900 000	1	50 900 000	0,320	9,000
SAPA - LPJ, spol. s r.o.	28 659 186	2	14 329 593	0,449	4,500
SATEC, s.r.o.	5 664 082	1	5 664 082	0,405	9,250
Stavební firma KLEPOCOL s.r.o.	22 449 505	1	22 449 505	0,325	6,375
STAVOFIN s.r.o.	20 761 265	2	10 380 633	0,833	5,279
TESTA s.r.o.	107 460 364	3	35 820 121	0,158	5,000

Zdroj: IS VZ, účetní závěrky z obchodního rejstříku, vlastní zpracování

U těchto vybraných firem byly aplikovány ukazatele rentability, které byly popsány v předchozí kapitole. Podkladem pro výpočet těchto ukazatelů byly ekonomické informace zjištěné z výkazů firem, které jsou uveřejněné v obchodním rejstříku. Výpočty pro jednotlivé firmy jsou znázorněny v tabulce č. 7.

Tabulka č. 7 Ukazatelé rentability - firmy s VZ

Firma	ROS	ROC	ROA	ROE
AZ STAVEBNÍ Heřmanův Městec s. r. o.	11%	12%	28%	32%
BÁČA, Polička s.r.o.	3%	3%	7%	11%
BOSS spol. s r.o.	3%	3%	9%	39%
BW - Stavitelství, s.r.o.	1%	1%	1%	-2%
Dlažba Vysoké Mýto s.r.o.	7%	7%	18%	19%
ELESTAV s.r.o.	1%	1%	2%	22%
EVT Stavby s.r.o.	5%	5%	10%	31%
GASCO spol. s r.o.	4%	4%	7%	8%
CHRNA stavební společnost s r.o.	1%	1%	1%	9%
I. SPZ s.r.o.	2%	2%	3%	6%
ISOTEP spol. s r.o.	4%	4%	17%	31%
M - SILNICE a. s.	7%	7%	11%	15%
MIROS dopravní stavby a.s.	-2%	-2%	-2%	-19%
Průmstav Náchod s.r.o.	6%	6%	12%	19%
S&M CZ s.r.o.	32%	32%	8%	17%
SAPA - LPJ, spol. s r.o.	3%	3%	7%	10%
SATEC, s.r.o.	5%	6%	10%	18%
Stavební firma KLEPOCOL s.r.o.	1%	1%	2%	2%
STAVOFIN s.r.o.	17%	19%	19%	18%
TESTA s.r.o.	1%	1%	3%	11%

Zdroj: účetní závěrky z obchodního rejstříku, vlastní zpracování

V tabulce č. 8 jsou počty zakázek podle druhů řízení, které u nich bylo použito. Zadavatel může volit z několika druhů řízení, které lze aplikovat na veřejné zakázky.

Tabulka č. 8 Druhy řízení u firem s VZ

Firma	Druh řízení				Celkový počet zakázek
	otevřené	jednací bez výzvy k účasti	jednací s výzvou k účasti	užší	
AZ STAVEBNÍ Heřmanův Městec s. r. o.	3	0	4	1	8
BÁČA, Polička s.r.o.	2	1	5	1	9
BOSS spol. s r.o.	1	0	0	0	1
BW - Stavitelství, s.r.o.	1	0	3	3	7
Dlažba Vysoké Mýto s.r.o.	6	0	4	0	10
ELESTAV s.r.o.	1	1	1	0	3
EVT Stavby s.r.o.	6	0	7	3	16
GASCO spol. s r.o.	0	0	2	0	2
CHRNA stavební společnost s r.o.	0	0	1	0	1
I. SPZ s.r.o.	0	0	1	0	1
ISOTEP spol. s r.o.	0	0	2	0	2

M - SILNICE a. s.	34	22	68	4	128
MIROS dopravní stavby a.s.	1	8	14	1	24
Průmstav Náchod s.r.o.	1	0	0	0	1
S&M CZ s.r.o.	1	0	0	0	1
SAPA - LPJ, spol. s r.o.	0	0	2	0	2
SATEC, s.r.o.	0	0	1	0	1
Stavební firma KLEPOCOL s.r.o.	1	0	0	0	1
STAVOFIN s.r.o.	0	0	2	0	2
TESTA s.r.o.	2	0	1	0	3
CELKEM	60	32	118	13	223

Zdroj: IS VZ, vlastní zpracování

Podle tabulky č. 8 je zřejmé, že nejpoužívanější způsob zadání veřejných zakázek je formou jednací s výzvou k účasti. Druhý nejpoužívanější způsob zadávání je formou otevřeného řízení. Zbýlé dvě formy nejsou tak hojně využívány. Nejméně používané je užší řízení.

V následující tabulce je uveden počet zakázek dle hlavních kritérií, podle kterých bylo dále o zakázkách rozhodováno. Jednalo se o dvě nejvýznamnější kritéria a to o zakázky, které byly zadány dodavatelům na základně nejnižší nabídkové ceny, anebo podle hospodářsky nejvýhodnější nabídky. U zakázek, kde bylo hlavním kritériem hospodářsky nejvýhodnější nabídka, následovaly další kritéria, která rozhodovala o tom, který dodavatel bude vybrán pro realizaci. Jednalo se například o dobu realizace v měsících, smluvní pokuty za nedodržení doby realizace, výhodnost platebních podmínek, délka záruky v měsících, délka splatnosti daňových dokladů ve dnech, záruční lhůta a další. Ale ty z hlediska váhy nebyly ve většině případů tolik podstatné.

Tabulka č. 9 Počet zakázek podle hlavních kritérií

Firma	Kritérium		Celkový počet zakázek
	nejnižší nabídková cena	hospodářsky nejvýhodnější nabídka	
AZ STAVEBNÍ Heřmanův Městec s. r. o.	7	1	8
BÁČA, Polička s.r.o.	5	4	9
BOSS spol. s r.o.	0	1	1
BW - Stavitelství, s.r.o.	5	2	7
Dlažba Vysoké Mýto s.r.o.	8	2	10
ELESTAV s.r.o.	1	2	3
EVT Stavby s.r.o.	1	15	16
GASCO spol. s r.o.	0	2	2
CHRNA stavební společnost s r.o. Pardubice	1	0	1

I. SPZ s.r.o.	0	1	1
ISOTEP spol. s r.o.	2	0	2
M - SILNICE a. s.	101	27	128
MIROS dopravní stavby a.s.	22	2	24
Průmstav Náchod s.r.o.	0	1	1
S&M CZ s.r.o.	0	1	1
SAPA - LPJ, spol. s r.o.	0	2	2
SATEC, s.r.o.	1	0	1
Stavební firma KLEPOCOL s.r.o.	1	0	1
STAVOFIN s.r.o.	1	1	2
TESTA s.r.o.	0	3	3
Celkem	156	67	223

Zdroj: IS VZ, vlastní zpracování

Je tedy patrné, že větší přednost se dávala zakázkám, u kterých byla preferována nejnižší nabídková cena. Počet těchto zakázek je ovlivněn firmou M-SILNICE, protože má více jak poloviční podíl na celkovém součtu. Z datového souboru je to také největší firma, která postoupila do dalšího zkoumání. Ostatní firmy jsou podle počtu veřejných zakázek, které realizovaly v období 2006 – 2011 malé. Ve výběrovém souboru firem byly podniky, které měly více zakázek, než jsou podnikatelské subjekty, které jsou v tabulce č. 6, ale podle nastaveného kritéria výběru firem měly největší průměr velikosti zakázek, proto je s nimi počítáno.

4.2.2 Firmy bez veřejných zakázek

Pro zjištění, zda se daří lépe firmám, které se účastní veřejných zakázek, nebo firmám, které se neúčastní veřejných zakázek, bylo nutné získat podobný soubor firem bez veřejných zakázek pro porovnání. Soubor podniků, které se neúčastnily v letech 2006 – 2011 žádné veřejné zakázky byl získán z obchodního rejstříku. Náhodně se zvolilo čtyřicet firem, které jsou podobné svými ekonomickými hodnotami pro výpočet ukazatelů rentability jako podniky, které se účastnily veřejných zakázek. Z těchto čtyřiceti firem bylo následně vybráno a zapojeno do výzkumu dvacet podniků, jejichž podíl zisku na hodnotě pasiv byl co největší. Byl vybrán právě tento ukazatel, protože umožňuje porovnávat různě velké podniky mezi sebou. Výsledný soubor firem je znázorněn v tabulce č. 10.

Tabulka č. 10 Datový soubor firem bez veřejných zakázek v letech 2006 - 2011

Firma	IČO	Podíl tržeb na pasivech	Podíl VK na celkových pasivech
CZ STAVEBNÍ HOLDING, a.s.	25917773	0,773	0,116
H.A.N.S. stavby, a.s.	27124355	0,898	0,853
A-Z PREZIP a.s.	25969901	1,433	0,642
ŠARAVEC A RUČ, spol. s r.o.	620 63 928	1,715	0,289
AZ STAVEBNÍ Heřmanův Městec s.r.o.	25966251	2,659	0,700
Chemontáž, s.r.o.	42937698	1,902	0,572
TEZA, s.r.o.	620 61 739	0,372	0,574
RENOS s.r.o.	48150657	2,971	0,757
Stavební společnost Chrudim, společnost s ručením omezeným	492 83 863	3,616	0,236
SAVE CZ s.r.o.	25965778	2,021	0,110
STAVEBNÍ PODNIK PŘELOUČ s.r.o.	474 73 053	3,199	0,405
ENERGOSTAV, spol. s r.o.	45538298	1,549	0,757
AKVAMONT, společnost s ručením omezeným	150 35 221	1,383	0,525
K.P.K. - UNISTAV PARDUBICE s.r.o.	47451041	1,144	0,090
IFASO, s.r.o. Chrudim	13583514	2,181	0,378
Star Pardubice s.r.o.	25283715	-0,096	0,613
HIKELE stavební firma s.r.o.	26006111	0,562	0,109
Nasavrcká stavební s.r.o.	252 56 408	3,166	0,308
Stavební konstrukce Slatiňany s.r.o.	45538191	-0,103	0,566
JD Dlouhý s.r.o.	27500403	2,040	0,438

Zdroj: účetní závěrky z obchodního rejstříku, vlastní zpracování

I u těchto firem se následně počítaly ukazatele rentability a podkladové informace pro výpočet těchto ukazatelů byly získány na základě účetních závěrek, které firmy zveřejnily na stránkách obchodního rejstříku. Vypočtené hodnoty jsou v následující tabulce č. 11.

Tabulka č. 11 Ukazatelé rentability – firmy bez VZ

Firma	ROS	ROC	ROA	ROE
CZ STAVEBNÍ HOLDING, a.s.	6%	7%	5%	30%
H.A.N.S. stavby, a.s.	21%	18%	19%	17%
A-Z PREZIP a.s.	13%	14%	18%	22%
ŠARAVEC A RUČ, spol. s r.o.	6%	7%	11%	27%
AZ STAVEBNÍ Heřmanův Městec s.r.o.	11%	13%	28%	31%
Chemontáž, s.r.o.	3%	3%	6%	8%
TEZA, s.r.o.	3%	2%	1%	1%
RENOS s.r.o.	3%	3%	10%	11%
Stavební společnost Chrudim, společnost s ručením omezeným	2%	2%	6%	15%

SAVE CZ s.r.o.	1%	1%	2%	9%
STAVEBNÍ PODNIK PŘELOUČ s.r.o.	0%	0%	1%	1%
ENERGOSTAV, spol. s r.o.	1%	1%	2%	2%
AKVAMONT, společnost s ručením omezeným	3%	3%	4%	5%
K.P.K. - UNISTAV PARDUBICE s.r.o.	2%	2%	2%	5%
IFASO, s.r.o. Chrudim	9%	10%	20%	43%
Star Pardubice s.r.o.	-7%	-7%	-7%	-16%
HIKELE stavební firma s.r.o.	8%	8%	4%	13%
Nasavrcká stavební s.r.o.	4%	4%	12%	27%
Stavební konstrukce Slatiňany s.r.o.	-7%	-7%	-10%	-18%
JD Dlouhý s.r.o.	4%	5%	9%	16%

Zdroj: účetní závěrky z obchodního rejstříku, vlastní zpracování

5 ANALÝZA DAT

V předchozí kapitole jsou popsána data, která se zjišťovala u firem realizujících veřejné zakázky a u firem, které nerealizovaly žádné veřejné zakázky. V této kapitole budou zjištěná data dále analyzována. Statistické výpočty byly spočteny s pomocí Mgr. Ondřeje Slavička.

5.1 Aritmetický průměr

Prvním krokem analýzy je porovnání jednotlivých ukazatelů rentability u obou souborů firem pomocí aritmetického průměru. Výsledky jsou znázorněny v následující tabulce.

Tabulka č. 12 Aritmetický průměr ukazatelů rentability

Ukazatel rentability	Firmy s VZ	Firmy bez VZ	Rozdíl v procentních bodech
ROS	5,58%	4,24%	1,34
ROC	5,78%	4,39%	1,39
ROA	8,56%	7,12%	1,44
ROE	14,86%	12,44%	2,42

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky č. 12 je patrné, že u všech ukazatelů rentability je aritmetický průměr vyšší v případě firem, které realizovaly veřejné zakázky. Pouze u ukazatele rentability vlastního kapitálu je rozdíl téměř 2,5 procentních bodů, u všech ostatních je celkem shodný.

Nyní je vhodné klást si otázku, čím jsou tyto rozdíly zapříčiněny. V případě **rentability tržeb** je rozdíl zapříčiněn tím, že firmy s veřejnými zakázkami jsou schopny vytvářet větší ziskovou marži. Což znamená, že jsou schopny vytvářet větší zisk oproti firmám, které neuskutečňovaly žádnou veřejnou zakázku. Může to být způsobeno tím, že veřejné zakázky jsou často nadhodnocovány, a proto firmy, které je uskuteční, získají větší podíl zisku, než by bylo v případě, kdyby danou činnost prováděly pro někoho jiného.

Pokud se jedná o **rentabilitu nákladů**, lze říci, že firmy s veřejnými zakázkami mají tento ukazatel vyšší, než podniky bez zakázek. Musí tedy vynaložit více prostředků, aby získaly 1 Kč zisku. To může být zapříčiněno tím, že firmy bez veřejných zakázek musí být schopné konkurence mezi podniky a tu dosáhnou částečně tím, že budou snižovat náklady na prováděné služby. Jistěže podniky, které jsou v souboru veřejných zakázek, vykonávají také své práce i v konkurenčním prostředí. Ale tím, že se podílejí na realizaci veřejných zakázek, tak nemusejí nutně tlačit náklady dolů. Pro firmu je lepší, pokud je ukazatel

rentability nákladů nízký. V případě firem, které se podílejí na veřejných zakázkách, lze říci, že sice dosahují větší ziskové marže, ale na úkor vyšších nákladů. Proto můžeme vyvodit závěr, že veřejné zakázky nejsou příliš ekonomické.

Stejná situace nastává i u ukazatele **rentability celkových aktiv**, kdy je jeho hodnota u firem realizujících veřejné zakázky vyšší, než u podniků, které se jich neúčastní. Z čehož vyplývá, že podniky, které se podílejí na veřejných zakázkách, jsou schopnější vygenerovat větší produkční sílu z vložených prostředků od majitelů a věřitelů.

Rozdíl u hodnot ukazatele **rentability vloženého kapitálu** je ze všech ukazatelů nejvyšší. Ale nejedná se o markantní rozdíl. Odlišnost jednotlivých souborů firem je 2,42 procentních bodů. Ukazatel se spočítá jako podíl čistého zisku k vlastnímu kapitálu. Pokud se zaměříme na jednotlivé hodnoty, tak celkové zisky u obou souborů jsou téměř stejné. Dalším vlivem působícím na tento ukazatel je rozdíl v hodnotě podílu vlastního kapitálu na celkových pasivech u jednotlivých souborů. Bylo zjištěno, že v souboru firem s VZ tvoří podíl VK na celkovém kapitálu 43,88 % a u ostatních firem je to 46,04 %. Ani v tomto případě se nejedná o velké odlišnosti. Ale tyto dvě skutečnosti zajistily, že dochází k nerovnostem v rentabilitě vloženého kapitálu u jednotlivých datových souborů. Vyplývá z toho, že firmy s veřejnými zakázkami jsou tedy více zadlužené, než podniky, které se doposud nezúčastnily žádné VZ.

5.1.1 Významnost rozdílů jednotlivých ukazatelů rentability

U vypočtených aritmetických průměrů je vhodné zjistit statistickou významnost jejich rozdílů mezi jednotlivými soubory firem. Pro jednotlivé výpočty byl použit program STATISTICA 10.

Základním předpokladem pro výpočet je zjištění, zda data pocházejí z normálního rozdělení či nikoliv. Podle provedeného Shapiro-Wilkova testu bylo zjištěno, že rentabilita tržeb a rentabilita nákladů u souboru firem s veřejnými zakázkami nepocházejí z normálního rozdělení. Vznikl tedy problém, kdy je nutno se rozhodnout, zda se použije parametrický test, nebo neparametrický test pro výpočet. Vzhledem k tomu, že zbylých šest hodnot (ukazatelů) jsou z normálního rozdělení, bude použit parametrický test. Jeden z dalších důvodů, proč použít právě tento test, je takový, že parametrický t-test má lepší vypovídající schopnost, než neparametrický test. Jednotlivé výpočty jsou zobrazeny v následujících tabulkách.

Tabulka č. 13 T-test rentabilita tržeb

T-test pro nezávislé vzorky (Tabulka1)						
Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky						
Skup. 1 vs. skup. 2	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	Poč.plat. skup. 1
ROSVZ vs. ROS	0,055817	0,042387	0,609788	38	0,545631	20
Poč.plat. skup. 2	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly		
20	0,075431	0,063335	1,418443	0,453244		

Zdroj: vlastní zpracování s pomocí

Tabulka č. 14 T-test rentabilita nákladů

T-test pro nezávislé vzorky (Tabulka1)						
Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky						
Skup. 1 vs. skup. 2	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	Poč.plat. skup. 1
ROCVZ vs. ROC	0,057806	0,043858	0,631548	38	0,531463	20
Poč.plat. skup. 2	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly		
20	0,077951	0,060649	1,651966	0,282732		

Zdroj: vlastní zpracování s pomocí

Tabulka č. 15 T-test rentabilita aktiv

T-test pro nezávislé vzorky (Tabulka1)						
Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky						
Skup. 1 vs. skup. 2	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	Poč.plat. skup. 1
ROAVZ vs. ROA	0,085631	0,071186	0,546956	38	0,587607	20
Poč.plat. skup. 2	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly		
20	0,073721	0,092271	1,566580	0,336247		

Zdroj: vlastní zpracování s pomocí

Tabulka č. 16 T-test rentabilita vlastního kapitálu

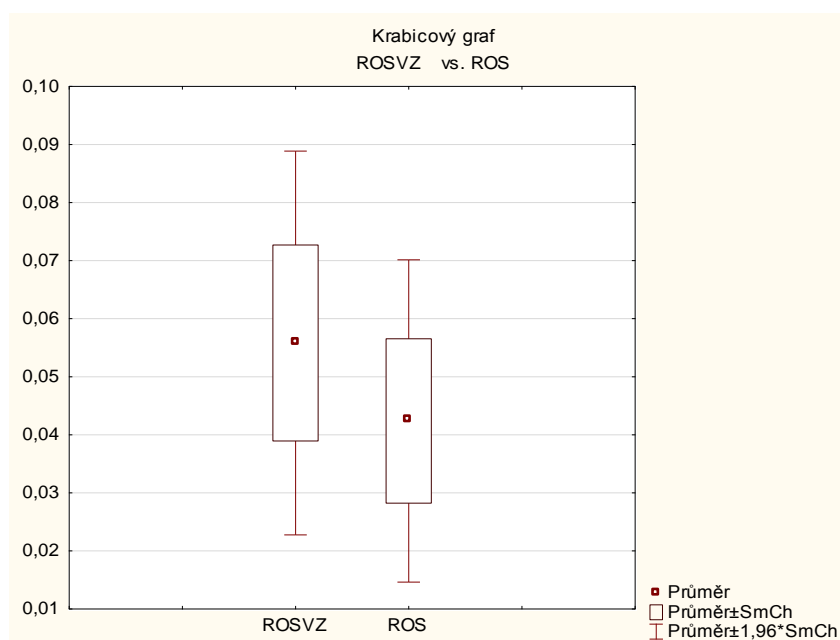
T-test pro nezávislé vzorky (Tabulka1)						
Pozn.: Proměnné byly brány jako nezávislé vzorky						
Skup. 1 vs. skup. 2	Průměr skup. 1	Průměr skup. 2	Hodnota t	sv	p	Poč.plat. skup. 1
ROEVZ vs. ROE	0,148632	0,124406	0,538288	38	0,593517	20
Poč.plat. skup. 2	Sm.odch. skup. 1	Sm.odch. skup. 2	F-poměr Rozptyly	p Rozptyly		
20	0,131432	0,152435	1,345142	0,524375		

Zdroj: vlastní zpracování s pomocí

Nejprve je nutné provést F-test, kterým se otestuje, zda jsou rozptyly jednotlivých ukazatelů stejné. Pro posouzení zda se zamítne či nezamítne nulová hypotéza (nulová hypotéza - rozptyly jsou stejné). U všech tabulek je důležitá poslední p-hodnota p Rozptyly a

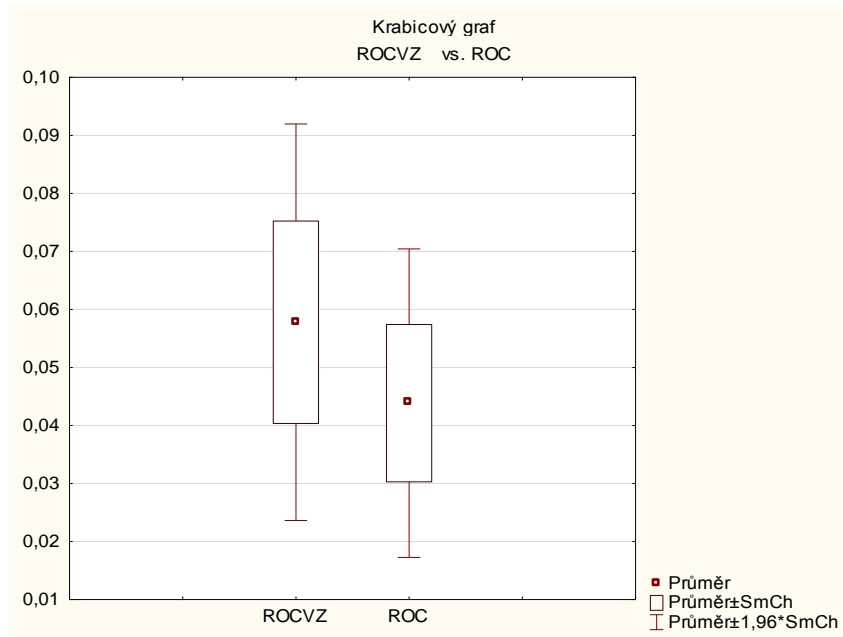
porovnává se s hladinou významnosti α (kde $\alpha = 0,05$). Ve všech případech je p-hodnota větší, což znamená, že se nulová hypotéza nezamítá a lze tvrdit, že rozptyly všech ukazatelů jsou stejné. Dalším krokem je samotný t-test, kdy dochází opět k porovnání p-hodnoty s hodnotou α . Nulová hypotéza je, že se střední hodnoty rovnají. Pro t-test je důležitý sloupeček se záhlavím p. Stejně tak jako u F-testu není žádná p-hodnota větší, než stanovené α . Což tedy znamená, že k zamítnutí nulové hypotézy opět nedojde a lze tvrdit, že **rozdíly** mezi aritmetickými průměry u jednotlivých ukazatelů rentability **nejsou statisticky významné**. Což je i graficky znázorněno na následujících grafech.

I z grafů je možné vyčíst, zda se jedná o statisticky významné rozdíly či nikoliv. Pokud jsou hodnoty průměrů (čtverce uprostřed krabic) ve stejné, nebo přibližné úrovni, lze tvrdit, že aritmetické průměry jsou stejné.

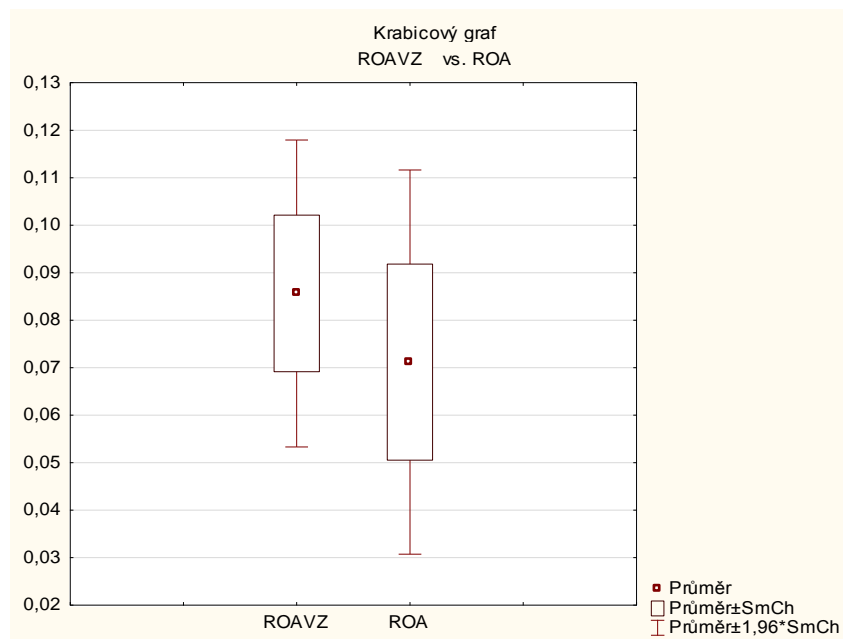
Graf č. 9 Krabicový graf - rentabilita tržeb

Zdroj: vlastní zpracování

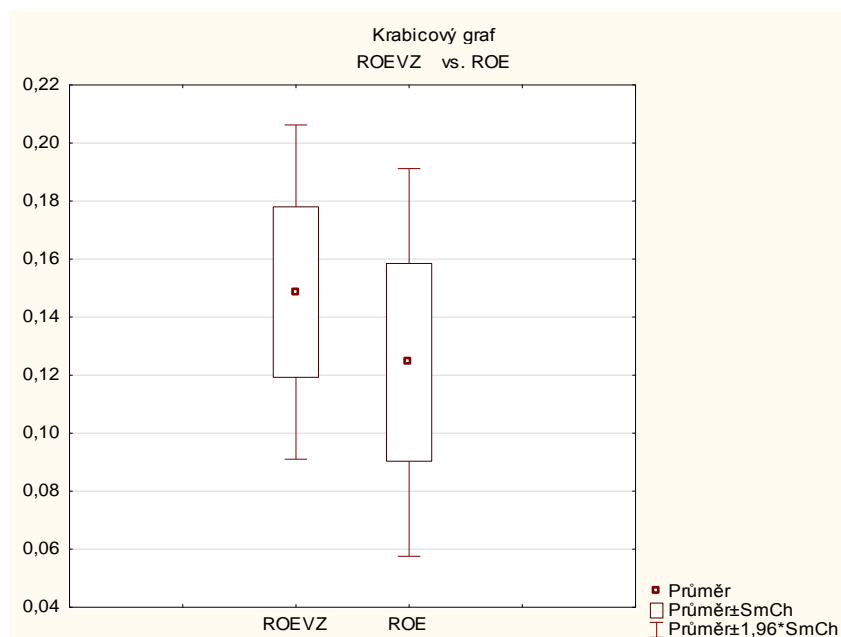
Graf č. 10 Krabicový graf - rentabilita nákladů

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 11 Krabicový graf - rentabilita aktiv

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 12 Krabicový graf - rentabilita vlastního kapitálu

Zdroj: vlastní zpracování

5.2 Regresní analýza

Přesná definice regresní funkce podle paní Kubanové, je následující:

Nechť X a Y jsou náhodné veličiny. Podmíněnou střední hodnotu $E(Y/x)$ považovanou za funkci proměnné x , budeme nazývat regresní funkcí náhodné veličiny Y vzhledem k X . Regresní funkce vyjadřuje změny podmíněné střední hodnoty jedné náhodné veličiny při změně hodnot druhé náhodné veličiny. Grafem regresní funkce nazýváme regresní křivka.[2]

U každé regresní funkce jsou následně data otestována na heteroskedasticitu. Pro její testování byl použit Whiteův test. Ten spočívá ve vytvoření pomocného modelu. Účelem je zjistit, zda se rozptyl původních chyb systematicky mění v závislosti na všech regresorech původního modelu. V pomocném modelu se provede F-test, podle jehož nulové hodnoty se rozhodne o zamítnutí či přijetí nulové hypotézy. Nulová hypotéza je, že jsou jednotlivé koeficienty rovny nule. Naproti tomu je alternativní hypotéza – že alespoň jeden z koeficientů se nerovná nule. Pro testování heteroskedasticity v tomto konkrétním případě bude nulová hypotéza následující [1]

$$H_0: a = 0, b_1 = 0, b_2 = 0, b_3 = 0, \dots b_{14} = 0 \quad (5)$$

5.2.1 Kroková regrese

„Myšlenka krokové regrese spočívá v tom, že v každém kroku budeme z dosud nezařazených regresorů vybírat regresor, který nejvíce snižuje residuální sumu čtverců. Přitom je zařazen jen takový regresor, který residuální sumu čtverců snižuje významně.“ [13]

Pro výpočet regresní analýzy byla použita kroková regresní analýza, protože po uvážení se zdála být tou nejvhodnější metodou. Za závisle proměnou byly zvoleny ukazatele ziskovosti firem (rentabilita tržeb, rentabilita nákladů, rentabilita aktiv a rentabilita vlastního kapitálu) a jako vysvětlující proměnná byly zvoleny podíl veřejných zakázek na tržbách (PVZT), počet zakázek (PZ), průměrná velikost zakázky (PVZ), podíl otevřeného řízení (PO), podíl jednacího řízení s výzvou k účasti (PŘSV), podíl vlastního kapitálu na celkových pasivech (PVKP) a průměrný počet nabídek (PPN). Ze všech druhů řízení byly vybrány pouze tyto dva, protože v celkovém počtu řízení mají převládající charakter.

Tabulka č. 17 Rentabilita tržeb

		Výsledky regrese se závislou proměnnou : ROS (Tabulka2) R= ,94114319 R2= ,88575051 Upravené R2= ,86432873 F(3,16)=41,348 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : ,02778					
N=20		b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(16)	p-hodn.
Abs.člen				0,00319	0,01043	0,3057	0,76373
Podíl otevřené		0,95620	0,08612	0,99686	0,08978	11,1024	0,00000
podíl VZ na tržbách		0,17626	0,09179	0,11559	0,06019	1,9203	0,07282
počet zak		0,10142	0,09208	0,00027	0,00024	1,1014	0,28698

Zdroj: vlastní zpracování s pomocí

V tabulce č. 17 jsou zobrazeny výsledky krokové regrese, která byla aplikována na rentabilitu tržeb. Jak již bylo řečeno dříve, kroková regrese postupně přidává jednotlivé regresory podle toho, jak ovlivňují residuální součet čtverců. V tomto případě došlo k přidání tří regresorů – podíl otevřených řízení (PO), podíl veřejných zakázek na tržbách (PVZT) a počet zakázek (PZ).

Výsledná regresní funkce bude zapsána ve tvaru

$$ROS = 0,003191 + 0,996863 \cdot PO + 0,115596 \cdot PVZT + 0,000274 \cdot PZ \quad (6)$$

U rentability tržeb je koeficient determinace celkem vysoký. Jeho hodnota je přibližně 0,864, což znamená, že regresní analýzou je vysvětlováno 86,4 % rozptylu rentability tržeb. Z rovnice vyplývá, že existuje pozitivní závislost mezi rentabilitou tržeb a všemi regresory, které jsou obsaženy v regresní funkci. Největší vliv na ROS má podíl otevřeného řízení.

V případě, že dojde ke zvýšení podílu otevřeného řízení o 1 procentní bod, rentabilita tržeb se zvýší o 0,996863.

Při použití Whiteova testu bylo zjištěno, že v případě rentability tržeb nejsou data zatížena heteroskedasticitou. K přijetí nulové hypotézy dojde díky tomu, že p-hodnota u F-testu je větší, než hladina významnosti $\alpha = 0,05$.

Tabulka č. 18 Rentabilita nákladů

		Výsledky regrese se závislou proměnnou : ROC (Tabulka2) R= ,92157456 R2= ,84929967 Upravené R2= ,83157022 F(2,17)=47,903 p<,00000 Směrod. chyba odhadu : ,03199					
N=20		b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(17)	p-hodn.
Abs.člen				0,004202	0,012012	0,349782	0,730798
Podíl otevřené		0,929097	0,095234	1,000965	0,102600	9,755966	0,000000
podíl VZ na tržbách		0,214197	0,095234	0,145165	0,064542	2,249171	0,038045

Zdroj: vlastní zpracování s pomocí

Výsledky pro regresní analýzu provedenou pro rentabilitu nákladů jsou v tabulce č. 19. I v tomto případě došlo k přidání pouze dvou regresorů z možných sedmi. Byly opět přidány podíl otevřeného řízení (PO) a podíl veřejných zakázek na tržbách (PVZT). Výsledná rovnice je

$$ROC = 0,004204 + 1,000965 \cdot PO + 0,145165 \cdot PVZT \quad (7)$$

U rentability nákladů je koeficient determinace 0,8316 a dochází tak k vysvětlení 83,16 % rozptylu rentability nákladů. I v tomto případě dochází k pozitivní závislosti u všech regresorů vzhledem k ROC.

Největší podíl na tvorbě rentability nákladů má opět podíl otevřeného řízení. Pokud dojde ze zvýšení podílu otevřeného řízení o 1 procentní bod, rentabilita nákladů se zvýší o 1,00095.

Při testování homogenity rozptylů bylo zjištěno, že data jsou zatížena heteroskedasticitou. Znamená to tedy, že p-hodnota u F-testu byla nižší než hladina významnosti a nulová hypotéza se zamítá. Proto musí dojít k odstranění heteroskedasticity. Pro její odstranění byl použit vzorec [1]

$$S_{bb}^W = \frac{T}{T-k} (X'X)^{-1} (\sum_{t=1}^T \hat{\epsilon}_i^2 x_t' x_t) (X'X)^{-1} \quad (8)$$

kde T.....počet pozorování

k.....počet regresorů

X.....matice X

X'.....inverzní matice k matici X

Xt.....t-tý řádek matice X

Xt.....t-tý řádek inverzní matice X

$\hat{\varepsilon}_t^2$rezidua na druhou

Díky kterému došlo k napočítání správných chyb střední hodnoty a tak byla heteroskedasticita odstraněna.

Při použití vzorce (8) se změnilы hodnoty směrodatné odchylky odhadů u původních regresorů. Heteroskedasticita by tedy neměla mít vliv na hodnoty jednotlivých koeficientů. Projevila by se až v případě výpočtu jednotlivých pásů spolehlivosti.

Tabulka č. 19 Rentabilita aktiv

N=20	Výsledky regrese se závislou proměnnou : ROA (Tabulka2) R= ,48397133 R2= ,23422824 Upravené R2= ,14413745 F(2,17)=2,5999 p<,10348 Směrod. chyba odhadu : ,06820					
	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(17)	p-hodn.
Abs.člen			0,013895	0,035055	0,396321	0,696798
podíl VK na celkových pasivech	0,421205	0,212475	0,142046	0,071655	1,982338	0,063844
podíl VZ na tržbách	0,219194	0,212475	0,140489	0,136185	1,031605	0,316711

Zdroj: vlastní zpracování s pomocí

U rentability aktiv došlo k přidání dvou regresorů. Jsou jimi podíl VK na celkových pasivech (PVKP) a podíl na tržbách (PVZT). V tomto případě se rentabilita aktiv spočítá podle rovnice

$$ROA = 0,013895 + 0,142046 \cdot PVKP + 0,140489 \cdot PVZT \quad (9)$$

Oba dva regresory mají na rentabilitu aktiv pozitivní závislost. Jejich míra přínosu při zvýšení každého z nich o 1 procentní bod je téměř vyrovnaná. Ovšem koeficient determinace je zde nízký. Jeho hodnota je 0,144, což znamená, že uvedená rovnice vysvětluje pouze 14,4 % rozptylu rentability aktiv.

Při aplikaci Whiteova testu se zjistilo, že p-hodnota u F-testu je větší, než hladina významnosti a nulová hypotéza se proto nezamítá. Lze tedy říci, že data nejsou zatížena heteroskedasticitou.

Tabulka č. 20 Rentabilita vlastního kapitálu

		Výsledky regrese se závislou proměnnou : ROE (Tabulka2) R= ,72790439 R2= ,52984480 Upravené R2= ,47453243 F(2,17)=9,5791 p<,00164 Směrod. chyba odhadu : ,09527					
N=20		b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(17)	p-hodn.
Abs.člen				-0,000557	0,042322	-0,013153	0,989659
podíl s výzvou k účasti		0,705405	0,173432	0,969255	0,238302	4,067341	0,000801
podíl VZ na tržbách		0,469108	0,173432	0,536044	0,198178	2,704860	0,015022

Zdroj: vlastní zpracování s pomocí

U rentability vlastního kapitálu došlo opět k přidání dvou regresorů. Jedná se o podíl jednacího řízení s výzvou k účasti (PŘSV) a podíl VZ na tržbách (PVZT). Rentabilita vlastního kapitálu se tedy spočítá podle následujícího vztahu

$$ROE = -0,000557 + 0,969255 \cdot PŘSV + 0,536044 \cdot PVZT \quad (10)$$

Jak v případě podílu jednacího řízení s výzvou k účasti, tak i u podílu veřejných zakázek na tržbách je pozitivní vztah na rentabilitu vlastního kapitálu. Největší vliv na ROE má podíl jednacího řízení s výzvou k účasti. Pokud dojde ke zvýšení tohoto regresoru o 1 procentní bod, zvýší se rentabilita vlastního kapitálu o 0,969255. Nezanedbatelný vliv má i podíl veřejných zakázek na tržbách. Pokud dojde ke zvýšení tohoto podílu o 1 procentní bod, zvýší se rentabilita VK o 0,536044.

Po aplikaci Whiteova testu došlo k zamítnutí nulové hypotézy u F-testu. Jeho p-hodnota je nižší, než hladina významnosti, a proto jsou data zatížena heteroskedasticitou. Proto i v tomto případě dojde k jejich odstranění podle rovnice (8)

Jedním z dalších předpokladů regresní analýzy je, že data nejsou multikolineární. Pokud by byla, byl by následně problém i s heteroskedasticitou. Proto byla data na multikolinearitu testována a z výpočtů se zjistilo, že data nejsou multikolineární – nebudou mít vliv na heteroskedasticitu

5.3 Korelační analýza

Předmětem korelační analýzy je zkoumání míry závislosti náhodných dat. Jejím výsledkem je korelační koeficient, který popisuje míru závislosti dat a vyjadřuje těsnost lineární vazby. Pokud se určité hodnoty jedné proměnné vyskytují společně s určitými hodnotami druhé proměnné, může být řečeno, že dané proměnné jsou korelované. Vztah mezi proměnnými může být vyjádřen tím, že mezi nimi neexistuje korelace (což by znamenalo,

že všechny proměnné X se vyskytují stejně pravděpodobně s každou hodnotou proměnné Y) a může dojít až k absolutní korelaci (což znamená, že s danou hodnotou proměnné X se vyskytuje právě jedna hodnota proměnné Y). [26]

Výsledná hodnota korelačního koeficientu se pohybuje v intervalu <-1;1>. Pro výpočet korelačního koeficientu lze použít dva způsoby. Může být použit Pearsonův nebo Spearmanův korelační koeficient. Rozdíl mezi těmito dvěma koeficienty je takový, že Pearsonův koeficient předpokládá pro výpočet, že data pochází z normálního rozdělení pravděpodobnosti. Jelikož data ze základního souboru nemají normální rozdělení, byl proto pro výpočet korelačního koeficientu použit Spearmanův způsob výpočtu.

Spearmanův korelační koeficient je založen na srovnání hodnot pořadí a není ovlivněn výskytem vlivných bodů. Spočítá se podle následujícího vztahu [2]

$$R_S = 1 - \frac{6}{n(n^2-1)} \sum_{i=1}^n (R_i - Q_i)^2 \quad (11)$$

kde n.....počet hodnot

R_i a Q_ičísla označující pořadí

Pro výpočet jednotlivých korelačních koeficientů byl použit softwarový program Statistica 10. Posuzován byl vztah jednotlivých hodnot ziskovosti firem s veřejnými zakázkami (rentabilita tržeb, rentabilita nákladů, rentabilita aktiv a rentabilita vlastního kapitálu) s podílem veřejných zakázek na tržbách, počtem zakázek, průměrnou velikostí zakázky, podílem otevřeného řízení a podílem jednacního řízení s výzvou k účasti.

Tabulka č. 21 Spearmanův korelační koeficient

	Podíl VZ na tržbách	Počet zakázek	Průměrná velikost na zakázku (log)	Podíl otevřené řízení	Podíl jednací řízení s výzvou k účasti	Podíl VK na celkových pasivech	Průměrný počet nabídek
ROS	0,19248	0,01003	0,18045	0,59399	0,34286	0,38196	0,28303
ROC	0,19399	0,00540	0,16842	0,60602	0,34737	0,39850	0,27700
ROA	0,18947	0,10339	0,06165	0,52331	0,30977	0,44662	0,16560
ROE	0,23008	0,01775	-0,02556	0,38496	0,49774	0,36241	0,00753

Zdroj: IS VZ, vlastní zpracování

Nulová hypotéza u korelačního koeficientu je, že korelační koeficient je roven nule. Což znamená, že korelační koeficient není významný. P-hodnota, podle které se posuzuje platnost nulové hypotézy, byla téměř u všech napočítaných korelačních koeficientů větší, než hladina významnosti – nulová hypotéza nebyla zamítnuta a znamená to tedy, že mezi danými

veličinami neexistuje žádná závislost. U červeně zobrazených hodnot byla p-hodnota nižší než hladina významnosti a došlo k zamítnutí nulové hypotézy.

Lze tedy tvrdit, že existuje pozitivní závislost mezi rentabilitou tržeb a podílem otevřených řízení, rentabilitou nákladů a podíl otevřených řízení, rentabilitou aktiv a podílem otevřených řízení, rentabilitou aktiv a podílem vlastního kapitálu na celkových pasivech a mezi rentabilitou vlastního kapitálu a podílem jednacního řízení s uveřejněním.

ZÁVĚR

Veřejné zakázky jsou důležitým nástrojem, kterým může vláda (ať již centrální nebo místní) alokovat své finanční prostředky. Důvod jejich používání spočívá v tom, že soukromý sektor je schopen zajistit potřebné služby či statky levněji, než veřejný sektor. Ovšem ne vždy se stane, že konečná cena zakázky je vždy nejlepší. Tím je myšleno, že ne každá zakázka odpovídá svoji finanční hodnotou pracím či službám, které za ni byly pořízeny. Stává se, že dojde k předražení zakázky a ne vždy to jsou jen vynaložené prostředky na provedení služby či zajištění statku.

Podle výsledků provedené analýzy se došlo k závěru, že firmy, které se podílejí na realizování veřejných zakázek, jsou na tom lépe, než firmy, které se veřejných zakázek neúčastní. Rentabilita tržeb u podniků realizujících veřejné zakázky je 5,58 % a u druhého souboru firem je to 4,24 %. Zisková marže je tedy vyšší u podniků s veřejnými zakázkami. Jak již bylo řečeno, ne každá cena zakázky ve výsledku odpovídá skutečné ceně za provedení zakázky. Většinou je častější, že hodnota zakázky je vyšší. Z tohoto důvodu vzniká firmám provádějící veřejné zakázky větší zisk, než ostatním podnikům. A díky tomu jistě došlo i k ovlivnění ukazatele rentability tržeb.

S rentabilitou tržeb je spojena i rentabilita nákladů. Tento ukazatel vyjadřuje efektivnost hospodářské činnosti firmy. U podniků s veřejnými zakázkami je hodnota rentability nákladů 5,78 % a u firem bez veřejných zakázek je jeho hodnota 4,39. Vyšší hodnota je u souboru firem s veřejnými zakázkami. A je to dáno tím, že v případě veřejných zakázek se může stát, že podniky tolik nedbají na efektivní hospodaření, protože si řeknou, že stát to stejně zaplatí. Takže i když v průběhu provádění zakázky dojde k navýšení celkové předpokládané hodnoty, firmy vždy dostanou rozdíl zaplacen. Rentabilita aktiv u podniků s VZ je 8,56 % a u podniků bez VZ je 7,12 % a rentabilita vlastního kapitálu je u firem s VZ 14,86 % a u podniků bez VZ je jeho hodnota 12,44 %.

Z regresní a korelační analýzy vyplynulo, které regresory nejvíce ovlivňují jednotlivé ukazatele rentability. Nejčastější vliv (ať již z regrese nebo korelace) má podíl otevřeného řízení a všechny ukazatele ovlivňuje podíl tržeb z veřejných zakázek na celkové sumě tržeb firem.

Podle průřezového souboru firem realizujících veřejné zakázky je zřejmé, že nejčastěji používaným zadávacím řízením je jednací řízení s výzvou k účasti. To bylo použito ve více jak polovině zadaných zakázek. Druhým nejčastěji používaným je otevřené řízení (více jak

čtvrtina). Jistě by bylo dobré zvýšit počet zakázek, které byly zadány v otevřeném zadávacím řízení, protože oproti ostatním druhům řízení je zde větší prostor pro konkurenci a větší transparentnost.

Nejpoužívanějším kritériem pro hodnocení zakázek je nejnižší nabídková cena. Jak již bylo řečeno, ne vždy se toto kritérium vyplatí. Proto by zadavatelé měli spíše volit jiná hlavní kritéria – např. ekonomický přínos, efektivnost.

Problémem v oblasti stavebnictví je jeho „neustálý“ propad. Vláda by se měla zamyslet nad tím, jestli by se nevyplatilo vložit nějaké finance do oblasti infrastruktury případně jiných stavebních prací. Jistě, povede to k zadlužení, ale pomohlo by to nastartovat stavební firmy. Což by poté následně mohlo vést k částečnému zlepšení ekonomické situace, protože ekonomiku státu tvoří zejména firmy. A jistě se to netýká pouze oblasti stavebnictví.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] CIPRA, Tomáš. *Finanční ekonometrie*. 1. vyd. Ekopress: Praha, 2008, 538 s. ISBN 978-80-86929-43-9.
- [2] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 3., dopl. Bratislava: Statis, 2008, 247 s. ISBN 978-80-85659-47-4.
- [3] OCHRANA, František. *Veřejné zakázky*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2004, 173 s. ISBN 80-861-1979-3.
- [4] OCHRANA, František. *Zadávání, hodnocení a kontrola veřejných zakázek: (ekonomická analýza)*. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2008, 153 s. ISBN 978-80-86929-46-0.
- [5] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR. *Statistika veřejných zakázek – srovnání let 2011 a 2012*. *Obec a finance*. 2013, 1/2013, 30-31. ISSN 1211-4189.
- [6] PAVEL, Jan. *Situace na trhu veřejných zakázek v ČR: komparace centrální správy a samosprávy*. *Obec a finance*. 2013, 1/2013, 33-35. ISSN 1211-4189.
- [7] PAVEL, Jan. *Zpráva o stavu veřejných zakázek v České republice* [online]. 2011 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=0CE4QFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.verejna-politika.cz%2Findex.php%3Foption%3Dcom_rubberdoc%26view%3Ddoc%26id%3D70%26format%3Draw&ei=DZ9hUeOUHYnmtQbak4CIAg&usg=AFQjCNFHvE28fnV7GsOZRdY6iS85SqVVAQ&bvm=bv.44770516,d.Yms
- [8] RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 3. rozš. vyd. Praha: Grada, 2010, 139 s. ISBN 978-80-247-3308-1.
- [9] SEDLÁČEK, Jaroslav. *Finanční analýza podniku*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007, v, 154 s. ISBN 978-80-251-1830-6.
- [10] ŠUMPÍKOVÁ, Markéta, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné výdajové programy a jejich efektivnost: (ekonomická analýza)*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, 233 s. ISBN 80-868-6177-5.
- [11] VASU, Michael Lee, Debra W STEWART a G GARSON. *Organizational behavior and public management*. 3rd ed., New York: Marcel Dekker, c1998, xvii, 403 p. ISBN 08-247-0135-6.

- [12] *Veřejné zakázky v České republice: korupce nebo transparentnost?*. Praha: Transparency International ČR, 2005, 95 s.
- [13] *Analýza vícerozměrných dat* [online]. Ostrava, 2003 [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: http://prf.osu.cz/doktorske_studium/dokumenty/Multivariable_Data_Analysis.pdf.
Učební texty. Ostravská Univerzita.
- [14] Businesscenter.cz: *Zákon o veřejných zakázkách*. [online]. [cit. 2013-02-11]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/verejne-zakazky/>
- [15] BusinessInfo: *Veřejné zakázky*. [online]. [cit. 2013-03-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/verejne-zakazky-opu-4643.html>
- [16] ČSÚ: *Statistická ročenka Pardubického kraje*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/krajkapitola/531011-12-r_2012-15
- [17] ČSÚ: *Stavebnictví ještě krizi nepřekřalo*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/stavebnictvi_jeste_krizi_neprekonalo20120906
- [18] ČSÚ: *Stavebnictví v Pardubickém kraji v roce 2011*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/stavebnictvi_v_pardubickem_kraji_v_roce_2011
- [19] ČSÚ: *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje v roce 2011*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/6A002F4C43/\\$File/53136412.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/6A002F4C43/$File/53136412.pdf)
- [20] DVS: *Zadávací řízení a jeho druhy při vyhlášení veřejné zakázky*. [online]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6332229>
- [21] Eurostat: *Government finance statistics*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Government_finance_statistics
- [22] Finance.cz: *Antimonopolní úřad snížil Přerovu pokuty za dvě sporné stavby*. [online]. 2011 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/320126-antimonopolni-urad-snizil-prerovu-pokuty-za-dve-sporne-stavby/>
- [23] Finance.cz: *Zadavatelé se bojí sporů kvůli netransparentním výběrovým řízením*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-04]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/382621-zadavatele-se-boji-sporu-kvuli-netransparentnim-vyberovym-rozenim/>

- [24] IDNES.cz: *Přehled právních předpisů, které nabyly účinnosti ke dni 1. 4. 2012.* [online]. 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/prehled-pravnich-predpisu-ktete-nabyly-ucinnosti-ke-dni-1-4-2012-prh/pravo.aspx?c=A120330_223209_pravo_vr
- [25] IHNED.cz: *Slavná karlovarská losovačka: pokuta půl milionů definitivně platí.* [online]. 2010 [cit. 2013-03-19]. Dostupné z: [http://zpravy.ihned.cz/?p=012000_d&article\[id\]=46486000](http://zpravy.ihned.cz/?p=012000_d&article[id]=46486000)
- [26] Matematika-statistika: *Korelační analýza.* [online]. 2006 [cit. 2013-03-12]. Dostupné z: <http://blog.i-page.net/wp-content/uploads/matematicka-statistika-9-10-2006-pred-2.pdf>
- [27] Ministerstvo pro místní rozvoj: *Novela zákona o veřejných zakázkách.* [online]. 2012 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Verejne-zakazky/Verejne-zakazky-a-PPP/Novela-zakona-o-verejnych-zakazkach>
- [28] Ministerstvo pro místní rozvoj: *Základní předpisy ES k veřejným zakázkám.* [online]. 2011 [cit. 2013-03-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Zakladni-predpisy-ES/Zakladni-predpisy-ES-k-verejnym-zakazkam>
- [29] Portál o veřejných zakázkách a koncesích: *Metodika zadávání veřejných zakázek.* [online]. 2012 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: http://www.portal-vz.cz/getmedia/33f727ff-6d24-4da3-acc2-9d63acda8ef8/metodika-ZVZ-2012_v7
- [30] Portál o veřejných zakázkách a koncesích: *Statisticky veřejných zakázek 2011.* [online]. 2012 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.portal-vz.cz/cs/Informacni-systemy-a-elektronicke-vzdelavani/Information-System-on-Public-Contracts/Statistical-Outputs-on-Public-Contracts/Souhrnny-statisticky-prehled-verejnych-zakazek>
- [31] Portál o veřejných zakázkách a koncesích: *Statisticky veřejných zakázek 2012.* [online]. 2012 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.portal-vz.cz/cs/Informacni-systemy-a-elektronicke-vzdelavani/Information-System-on-Public-Contracts/Statistical-Outputs-on-Public-Contracts/Souhrnny-statisticky-prehled-verejnych-zakazek>
- [32] Portál o veřejných zakázkách a koncesích: *Výroční zpráva o stavu veřejných zakázek v ČR.* [online]. 2012 [cit. 2013-04-11]. Dostupné z: <http://www.portal-vz.cz/cs/Spoluprace-a-vymena-informaci/Vyrocní-zpravy-a-souhrnne-udaje-o-verejnych-zakazk>
- [33] *Public Procurement in Europe.* [online]. [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://www.samili.com/form/smb/pension/EU%C0%C7%20%B0%F8%B0%F8%C1%>

B6%B4%DE%20%B0%FC%B7%C3%20%BE%C8%B3%BB%20%C0%DA%B7%E1
.pdf

- [34] Svaz podnikatelů ve stavebnictví v ČR: *Průzkum SPS - aktuální situace stavebních firem 2012*. [online]. 2013 [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: http://www.sps.cz/RDS/_deail_new.asp?id=5027&type=dai-svc
- [35] Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Výroční zpráva 2011*. [online]. 2012 [cit. 2013-03-22]. Dostupné z: <http://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/vyrocni-zpravy.html>
- [36] Vz24.cz: *Za krizi ve stavebnictví může nečinnost vlády, tvrdí stavebníci*. [online]. 2013 [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: <http://www.vz24.cz/clanky/za-krizi-ve-stavebnictvi-muze-necinnost-vlady-tvrdi-stavebnici/>
- [37] *Zákony pro lidi.cz: Předpis č. 77/2008 Sb.* [online]. [cit. 2013-03-02]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-77#p2>